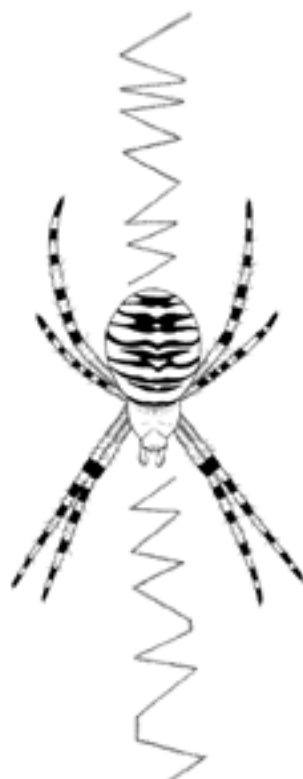

SPINED

Nieuwsbrief Spinnenwerkgroep Nederland

European Invertebrate Survey - Nederland
Leiden

Aflevering 35 - 2015

INHOUD

Redactioneel	1
Rob Versteeg, Koos Middelkamp & Nina de Vries: Een waarneming van <i>Kishidaia conspicua</i> (L. Koch, 1866) (Araneae, Gnaphosidae)	2
Peter J. van Helsdingen & Steven IJland: Spinnen (Araneae) verzameld tijdens de 1000-soortendag 2015 in het reservaat “Het Merkske”	4
Anne Krediet: De wolfspin <i>Piratula knorri</i> (Beekpiraat) na 124 jaar aangetroffen in Nederland	6
Anne Krediet: Spinnen en hooiwagens van kalkgrasland De Piepert	7
Peter J. van Helsdingen: <i>Pseudeuophrys perdifumo</i> , a new salticid spider from Castellabate, Italy (Araneae, Salticidae)	11
Peter J. van Helsdingen & Frans IJsselstijn: <i>Heliophanus tribulosus</i> (Araneae, Salticidae) waargenomen in Nederland	13
Spin van het Jaar 2016	14
Peter J. van Helsdingen & Steven IJland: A quick scan of the spider fauna in the surroundings of Përmet, Albania (Arachnida, Araneae) – Preliminary report	15
Peter J. van Helsdingen: Binnenwandelande exoten	33
Recente wijzigingen nomenclatuur	35
Aankondiging: Komende congressen	36
Beschikbaarheid van Nederlandse en Europese verspreidingsgegevens van spinnen	36

SPINED

NIEUWSBRIEF Spinnenwerkgroep Nederland

No 35

December 2015

REDACTIONEEL

Dit maal een aflevering die de dynamiek in de wereld van de spinnen weer eens duidelijk maakt. Dynamiek mede als gevolg van actieve waarnemers. Faunistiek is afhankelijk van de inzet van mensen die hun tijd aan veldwerk willen besteden. Gelukkig zijn die er steeds.

Rob Versteeg en zijn mede-auteurs melden een waarneming van *Kishidaia conspicua*, een zeldzame soort in Nederland. Anne Krediet publiceert hier de herontdekking van *Piratula knorri*, waarvan de laatste waarneming wel erg lang geleden was. Frans IJsselstijn fotografeerde in zijn tuin een buitenlandse *Heliophanus*-soort, die waarschijnlijk werd ingevoerd. Anne Krediet beschrijft zijn onderzoek aan bodemfauna in een kalkgrasland bij Eys en behandelt de bijzondere soorten spinnen en hooiwagens die hij tegenkwam.

De 1000-soortendag 2015 leverde dit keer geen spectaculaire vondsten op, maar wel verspreidingsgegevens uit een nauwelijks eerder bezocht gebied, Het Merkske bij Castelnau.

Onderzoek in Italië in 2013 dat vorig jaar in SPINED werd gepubliceerd leverde nog een nieuwe soort, *Pseudeuophrys perdifumo*, op die nu wordt beschreven.

In 2014 bezochten Steven IJland en ik Albanië. Het leverde veel interessante spinnen op en natuurlijk ook veel taxonomische problemen, meer dan we hadden verwacht. De fauna van dat gebied is slecht bekend en we hebben dan ook erg veel eerste vermeldingen voor Albanië.

Ik geef, zoals gebruikelijk, de laatste wijzigingen in nomenclatuur door voor zover die betrekking hebben op onze eigen fauna. Er is nieuws over het Internationale Arachnologen Congres 2016 en over het project Spin van het jaar 2016.

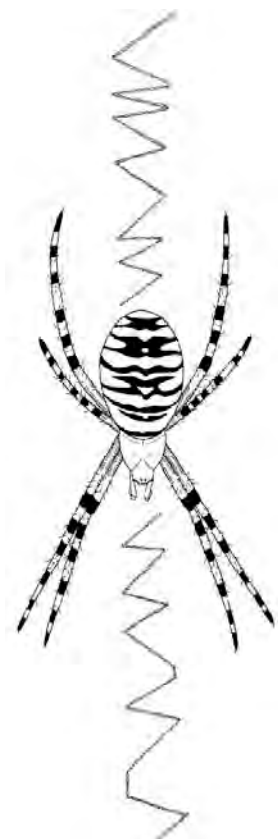
Waarnemingen van exotische spinnen en regelmatig in ons land opduikende soorten die waarschijnlijk straks gewoon inheems zijn worden kort belicht.

Ook in 2015 was er in de media weer aandacht voor spinnen. Het VARA-programma Vroege Vogels organiseerde een weeklange tuinspinnentelling waaraan schoolklassen meededen en gelukkig ook andere geïnteresseerden. De zoekkaart met 20 soorten staat op de website van Vroege Vogels. Heel goed dat er in dat populaire programma op zondagmorgen ook voor deze diergroep aandacht is.

Dit keer geen Opilionieuws omdat ze al in winterrust zijn.

Nummer 35 is de enige aflevering van 2015.

PJvH

EEN WAARNEMING VAN *KISHIDAIA CONSPICUA* (L. KOCH, 1866) (ARANEAE, GNAPHOSIDAE)**Rob Versteeg**

Kalmoesstraat 273, 7322 NS Apeldoorn (r.c.l.versteeg@planet.nl)

Koos Middelkamp

Kervelstraat 14, 7322 PT Apeldoorn

Nina de Vries

Toscastraat 22, 7323 DJ Apeldoorn

ABSTRACT

Kishidaia conspicua is a rare species in the Netherlands. A find in 2015 is described, which is the fifth record for the Netherlands. The spider was found on a leaf of *Prunus serotina* in a heathland area in the province of Gelderland.

Key words: fifth record, Gerritsfles, *Kishidaia conspicua*

DE VONDST

Op 11 juni 2015 liepen Koos Middelkamp, Nina de Vries en Rob Versteeg (KNNV, afdeling Apeldoorn) hun libellenmonitoringsroute langs de noordkant van het ven de Gerritsfles (Veluwe, Gemeente Apeldoorn). Bij het monitoren van de libellen noteren wij ook altijd aanvullend het voorkomen van soorten van diverse andere diergroepen die we onderweg tegenkomen. Over het algemeen zijn dat dan insecten, reptielen, vogels en zoogdieren. Af en toe kan het ook een spinnensoort zijn, doch vaak schiet daar onze parate kennis te kort. Deze keer zag Nina in het voorbij lopen een opvallende en op het oog 'interessante' spin. Rob die iets verderop liep heeft wel enige extra belangstelling voor spinnen en werd er bij geroepen. Ook hij kende deze soort niet, maar het leek interessant genoeg om foto's te maken, om achteraf te proberen deze op naam te brengen. De spin toonde duidelijke kenmerken en het kostte weinig moeite om aan de hand van de foto's en met behulp van "Spinnen van Europa" van Heiko Bellmann tot een determinatie te komen. De tekst in het boek gaf al wel het idee dat dit wel eens een behoorlijk schaarse soort zou kunnen zijn. Zoeken op internet leverde het volgende artikel op: "Spinnen van bermen op de Veluwe (Arachnida, Aranea)", door Jinze Noordijk (2005) uit Nieuwsbrief SPINED 20. Hierin stond te lezen: "*Kishidaia conspicua* (L. Koch, 1866) De Viervlekmuisspin is een zeer zeldzame soort in Nederland. Slechts in enkele artikelen uit de 19e eeuw en één uit 1951 worden vindplaatsen vermeld. Deze soort bevindt zich vaak op lage takken van struiken en bomen, waar hij een

Figuur 1. *Kishidaia conspicua*. – Gerritsfles, Gemeente Apeldoorn, 11 juni 2015. Foto: Rob Versteeg

schuilplaats maakt van bladeren. In een berm langs het Caitwickerzand is slechts één vrouwtje verzameld, door middel van een vangpot die onder een heidestruik was ingegraven."

Deze waarneming en een eerdere uit 1998 (1♀, Loonse- en Drunense Duinen, AC 133 407, 29.viii.1998, lopend over stuifzand, P.J. van Helsdingen leg. en det.) waren de eerste van de soort in bijna een halve eeuw. Onze waarneming in de Gerritsfles ligt hemelsbreed niet ver van het Caitwickerzand, en mogelijk is er dus een aardige populatie van deze soort aanwezig in dit centrale deel van de Veluwe. De oude waarnemingen uit Nederland zijn afkomstig van Groesbeek (Gelderland) (Van Hasselt 1891), Leroy en Horn (Limburg) (Chrysanthus 1954).

DE BIOTOOP

Dit heideven is gelegen op gebied van defensie en maakt deel uit van het militair schietterrein 'De Harskamp' en is derhalve tegenwoordig niet vrij toegankelijk. Het ven Gerritsfles(ch) is in beheer bij Staatsbosbeheer. Begin 20e eeuw werd het intensief gebruikt als recreatieplas, tot Staatsbosbeheer genoeg had van de troep die men er liet slingeren en de schade die de bezoekers er aanrichtten aan de vegetatie. Daarom werd het ven in 1929 afgesloten voor bezoekers. Een nabijgelegen grote camping met stacaravans zorgde tot 2004 nog voor (illegale) recreatiedruk. Daarna is de grond van de camping overgedragen aan Staatsbosbeheer en de camping opgeheven. Het ven wordt gevormd door stagnerend regenwater en heeft een zuur karakter, zonder hoogveenvorming. Rondom het ven vind je dopheide en op geringe hoogtegradiënten voornamelijk struikheide, en o.a. opschietende berk, vogelkers en grove dennetjes (die periodiek worden verwijderd). De begroeiing aan de randen van het ven kan beïnvloed worden door wisselend waterpeil. Het deel dat niet direct aan de oever grenst heeft, ondanks de begroeiing een zandig en droog karakter. In het gebied kan men o.a. wilde zwijnen en edelherten aantreffen. Aan de noordzijde van het monitoringsgebied bevindt zich een strook gemengd bos. Aan de rand hiervan troffen wij *Kishidaia conspicua* aan op een lage Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*).

Figuur 2. Bosrand aan de noordkant van het gebied Gerritsfles. Links de ondergroei van Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*). De afstand tot de oeverzone van het ven (rechts, niet zichtbaar) is circa 50 meter. De strook tussen het bos en het ven wordt periodiek van opslag ontdaan. Rechts het lage struikje Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) waar *Kishidaia conspicua* werd aangetroffen op de onderste helft bladeren. Foto: Rob Versteeg

LITERATUUR

- Bellmann, H. 2011. Spinnen van Europa. – Tirion Natuur.
 Chrysanthus, P. 1954. Spinnen uit Limburg III. – Natuurhistorisch Maandblad 43: 39-40.
 Hasselt, A.W.M. van 1891. [Verslag van excursie naar Groesbeek.] – Tijdschrift voor Entomologie 34: xl-xli.
 Noordijk, J. 2005. Spinnen van Bermen op de Veluwe (Arachnida, Araneae). – SPINED 20: 29-34.

SPINNEN (ARANEAE) VERZAMELD TIJDENS DE 1000-SOORTENDAG 2015 IN HET RESERVAAT “HET MERKSKE”

Peter J. van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, P.O. Box 9517, 2300 RA Leiden, Netherlands (helsdingen@naturalis.nl)

&

Steven IJland

Gabriel Metzstraat 1, 2316 AJ Leiden (sijland@gmail.com)

ABSTRACT

A quick-scan of the spider fauna in the Dutch part of the nature reserve “Het Merkske” was carried out by the authors on 13 June 2015. It is the first inventory of the reserve. The reserve extends into the Kempen in Belgium. The samples contained 62 species of 15 families.

Key words: Merkske, Noord-Brabant (Netherlands), spider fauna

INLEIDING

Voor het jaarlijks terugkerend project “1000-soortendag” was dit jaar de keuze gevallen op het grensoverschrijdend reservaat “Het Merkske” op de grens van België en Nederland. Het Merkske is een nooit gekanaliseerde beek – bijzonder te noemen na een halve eeuw van ruilverkavelingen en andere ruimtelijke ontwikkelingen in ons land – ten westen van Baarle Nassau. Castelné is het belangrijkste dorp in het gebied. Het natuurgebied, met de status van reservaat, wordt beheerd door Staatsbosbeheer (Nederland) en Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurpunt (beide België). Vanwege het merkwaardige verloop van de grens tussen beide landen bleef de tijd er wat stilstaan, gingen de boeren er verder met traditionele methoden van landbouw en bleef het landschap als traditioneel cultuurlandschap bestaan. Mooi en aantrekkelijk gebied.

RESULTATEN

Beide auteurs verzamelden in het Nederlandse deel van het gebied met het doel verspreidings-gegevens toe te kunnen voegen aan de database en de Nederlandse Spinnencatalogus (Van Helsdingen 2015). De gegevens zijn meteen ook beschikbaar voor het totale overzicht van het reservaat. De exemplaren zijn opgenomen in de collecties van Naturalis en/of de privé collectie van S. IJland.

Er werd op 13 juni op drie plaatsen verzameld, waarbij een aantal uiteenlopende biotopen werd bemonsterd. Handvangsten, slepen en kloppen waren de toegepaste vangmethoden. De vangsten werden door de twee auteurs gedetermineerd. De plaatsen kunnen als volgt worden gekarakteriseerd:

- (1) Castelreesche Heide: traject van Zuid naar Noord binnen Nederlands gebied, afwisselend terrein met open grasland, droge en natte stukken, AC 115 381
- (2) Kromme Hoek: AC 116 381 (alleen SIJ)
- (3) Halsche Beemden: gemengd bos, AC 116 381 (alleen PJvH)

In totaal werden er 62 soorten verzameld van 15 families. De sexen van de verzamelde soorten zijn vermeld, omdat de aanwezigheid van mannetjes een indicatie vormt voor de paartijd. Juvenielen zijn alleen opgenomen wanneer de soort aan dat stadium probleemloos kan worden herkend. De samenstelling kan doorsnee worden genoemd voor een afwisselend gebied, een mengsel van bossoorten, open grasland en natte plekken, een afspiegeling van het karakter van het gebied. Het is de eerste inventarisatie van dit geïsoleerde gebied en daardoor een aanvulling op de faunistische kennis van Noord-Brabant.

Tabel 1. Gevonden soorten in het reservaat Het Merkske met aanduiding van de vindplaatsen.

Familie	Soort	1	2	3
AGELENIDAE	<i>Tegenaria silvestris</i> L. Koch, 1872			♀
AMAUROBIIDAE	<i>Amaurobius similis</i> (Blackwall, 1861)			juv.
ANYPHAENIDAE	<i>Anyphaena accentuata</i> (Walckenaer, 1802)			juv.
ARANEIDAE	<i>Araniella cucurbitina</i> (Clerck, 1757)	♂♀		♂♀
ARANEIDAE	<i>Araniella opisthographa</i> (Kulczynski, 1905)	♂♀		
ARANEIDAE	<i>Larinioides cornutus</i> (Clerck, 1757)	♂♀		
ARANEIDAE	<i>Mangora acalypha</i> (Walckenaer, 1802)	♂♀		

ARANEIDAE	<i>Zilla diodia</i> (Walckenaer, 1802)			♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona brevipes</i> Blackwall, 1841	♀		♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona comta</i> C.L. Koch, 1839	♀		♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona corticalis</i> (Walckenaer, 1802)	♀		♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona lutescens</i> (Westring, 1851)	♀		
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona phragmitis</i> C.L. Koch, 1843	♀		
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona terrestris</i> Westring, 1851	♀		
DICTYNIDAE	<i>Dictyna uncinata</i> Thorell, 1856			♀
DICTYNIDAE	<i>Lathys humilis</i> (Blackwall, 1855)			♀
DICTYNIDAE	<i>Nigma flavescens</i> (Walckenaer, 1830)	♂♀	♀	
GNAPHOSIDAE	<i>Trachyzelotes pedestris</i> (C.L. Koch, 1837)		♀	
LINYPHIIDAE	<i>Agyneta rurestris</i> (C.L. Koch, 1836)	♀	♀	♂
LINYPHIIDAE	<i>Bathypantes gracilis</i> (Blackwall, 1841)	♀	♀	♂♀
LINYPHIIDAE	<i>Collinsia inerrans</i> (O.P.-Cambridge, 1885)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Dicymbium nigrum nigrum</i> (Blackwall, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Entelecara acuminata</i> (Wider, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Erigone atra</i> Blackwall, 1833			♂
LINYPHIIDAE	<i>Erigone dentipalpis</i> (Wider, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Hylyphantes graminicola</i> (Sundevall, 1830)	♂♀		
LINYPHIIDAE	<i>Hypomma cornutum</i> (Blackwall, 1833)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Lepthyphantes minutus</i> (Blackwall, 1833)			juv.
LINYPHIIDAE	<i>Linyphia triangularis</i> (Clerck, 1757)	juv.		juv.
LINYPHIIDAE	<i>Mermessus trilobatus</i> (Emerton, 1882)			juv.
LINYPHIIDAE	<i>Nerienne peltata</i> (Wider, 1834)			juv.
LINYPHIIDAE	<i>Oedothorax fuscus</i> (Blackwall, 1834)	♀		♀
LINYPHIIDAE	<i>Oedothorax gibbosus</i> (Blackwall, 1841)		♀	
LINYPHIIDAE	<i>Tenuiphantes tenuis</i> (Blackwall, 1852)	♂		♀
LINYPHIIDAE	<i>Trematocephalus cristatus</i> (Wider, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Troxochrus scabriculus</i> (Westring, 1851)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Alopecosa pulverulenta</i> (Clerck, 1757)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pardosa amentata</i> (Clerck, 1757)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pardosa palustris</i> (Linnaeus, 1758)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pardosa proxima</i> (C.L. Koch, 1847)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pirata piraticus</i> (Clerck, 1757)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Piratula hygrophila</i> (Thorell, 1872)	♂♀	♂♀	
LYCOSIDAE	<i>Piratula latitans</i> (Blackwall, 1841)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Trochosa terricola</i> Thorell, 1856	♀		
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus cespitum</i> (Walckenaer, 1802)	♂♀		♀
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus collinus</i> C.L. Koch, 1835		♂	
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus praedatus</i> O.P.-Cambridge, 1871	♂♀		♀
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus rufus</i> Walckenaer, 1826	♀		♂♀
PISAUROIDAE	<i>Pisaura mirabilis</i> (Clerck, 1757)	♂		
SALTICIDAE	<i>Ballus chalybeius</i> (Walckenaer, 1802)			♂
SALTICIDAE	<i>Salticus cingulatus</i> (Panzer, 1797)	♀		
SALTICIDAE	<i>Salticus zebraneus</i> (C.L. Koch, 1837)			♀
TETRAGNATHIDAE	<i>Metellina mengei</i> (Blackwall, 1869)	♀		

TETRAGNATHIDAE	<i>Tetragnatha extensa</i> (Linnaeus, 1758)	♂♀	
TETRAGNATHIDAE	<i>Tetragnatha montana</i> Simon, 1874	♀	♂♀
THERIDIIDAE	<i>Anelosimus vittatus</i> (C.L. Koch, 1836)	♂♀	♂
THERIDIIDAE	<i>Dipoena melanogaster</i> (C.L. Koch, 1837)		♀
THERIDIIDAE	<i>Paidiscura pallens</i> (Blackwall, 1834)	♀	♀
THERIDIIDAE	<i>Parasteatoda lunata</i> (Clerck, 1757)	juv.	
THERIDIIDAE	<i>Parasteatoda simulans</i> (Thorell, 1875)		♂♀
THERIDIIDAE	<i>Theridion varians</i> Hahn, 1833	♂♀	♀
THOMISIDAE	<i>Ozyptila praticola</i> (C.L. Koch, 1837)		♀

LITERATUUR

Helsdingen, P.J. van 2015. Catalogus van de Nederlandse spinnen. Versie 2015.2. Laatste bijgewerkt: 20 september 2015. – http://www.eis-nederland.nl/Portals/4/Werkgroepen/Spinnen/Spinnencatalogus_2015_1.pdf

DE WOLFSPIN *PIRATULA KNORRI* (BEEKPIRAAT) NA 124 JAAR AANGETROFFEN IN NEDERLAND

Anne Krediet

Soerenseweg 124, 7313EL Apeldoorn (anne.krediet@gmail.com)

ABSTRACT

A new record after 120 years of *Piratula knorri* in the southern part of the province of Limburg, may indicate the occurrence of a viable population in in the Netherlands.

Key words: Netherlands, *Piratula knorri*, rediscovery

Na meer dan 120 jaar niet in ons land waargenomen te zijn, werd op 29 mei 2014 een vrouwtje van *Piratula knorri* (Scopoli, 1763) verzameld. Het dier werd gevonden langs de Geul, direct ten westen van Partij (Zuid-Limburg). Het betrof een voor *P. knorri* typisch habitat; een beschaduwde grintoever. De Amersfoort-coördinaten van de waarneming zijn (192.277, 312.743).

De enige bekende waarnemingen van *P. knorri* dateren van 1882 bij Utrecht (Becker 1882), en van 1886 en 1890 bij Maastricht (Van Hasselt 1886, 1890). In de Eifel wordt de soort nog met enige regelmaat waargenomen. Een op deze soort gerichte inventarisatie van de Our, op de grens van België en Duitsland, leverde veel waarnemingen op. Daarbuiten zijn in België de waarnemingen schaars; een waarneming in de Belgische Eifel en één in de Viroinvallei. Het is waarschijnlijk dat de soort langs meer beekoevers veelvuldig voorkomt, maar dat hier te weinig wordt geïnventariseerd.

Omdat het in Nederland verzamelde dier niet direct als zodanig werd herkend, is verder niet intensief gezocht. Verdere inventarisatie van het geschikte biotoop kan uitwijzen in hoeverre de soort in Zuid-Limburg gevestigd is.

LITERATUUR

- Becker, L. 1882. Les Arachnides de Belgique. 1re partie. – Annales du Musée royal d'Histoire naturelle de Belgique 10: 119.
Hasselt, A.W.M. van 1886. Catalogus Araneorum hucusque in Hollandia inventarum. – Tijdschrift voor Emtomologie 29: 51-102
Hasselt, A.W.M. van 1890. Catalogus Araneorum hucusque in Hollandia inventarum. Supplementum II. – Tijdschrift voor Emtomologie 33: 181-214

SPINNEN EN HOOIWAGENS VAN KALKGRASLAND DE PIEPERT

Anne Krediet

Soerenseweg 124, 7313EL Apeldoorn (anne.krediet@gmail.com)

ABSTRACT

Some results are presented of an inventory of the soil fauna of a limestone grassland “Roodbom”, part of De Piepert near Eys, province of Limburg, the Netherlands. The methods used comprised pitfall trapping and sweeping. The present report deals with the spiders and harvestmen. Significant correlations between vegetation-type and fauna composition could be confirmed by multivariate analyses. Some relatively rare spider species are highlighted.

Key words: De Piepert, harvestmen, limestone grassland, spiders

INLEIDING

Voor een afstudeerscriptie aan de Wageningen Universiteit, voor de Master Biologie, werd van 11 mei tot 8 juni 2013 het glanshaverhooiland Roodborn (De Piepert, Eys, Limburg) bemonsterd. Het belangrijkste doel was, om vast te stellen wat de staat van kolonisatie was en of er een effect was van nabijgelegen kalkgraslanden, waaronder het droge kalkgrasland op de spoorinsnijding. Hiervoor werden naast spinnen en hooiwagens ook loopkevers, snuitkevers, wantsen en mieren bemonsterd. Dit artikel gaat in op de samenstelling van de spinnen- en hooiwagenfauna.

ONDERZOEKSOPZET

De Piepert is een voor Nederlandse begrippen groot kalkgrasland (9 hectare), van ongeveer 25 jaar oud. Het is in beheer bij de Waterleiding Maatschappij Limburg (WML), die elk jaar het gehele grasland maait en het maaisel afvoert.

Hier zijn 11 series van elk 5 bodemvallen ingegraven, waarmee van 11 mei tot 8 juli bodemfauna gevangen is. Daarnaast zijn op 9 juni vegetatie-data en sleepnetvangsten verzameld. Omwille van de onderzoeksvragen, werden de series in een transect ingegraven (fig. 1). De series M1 tot M9 staan op het zuidelijke deel van het grote kalkgrasland, de series E1 en E2 staan op een apart hoekje, dat in het onderzoek als mogelijk brongebied werd beschouwd.

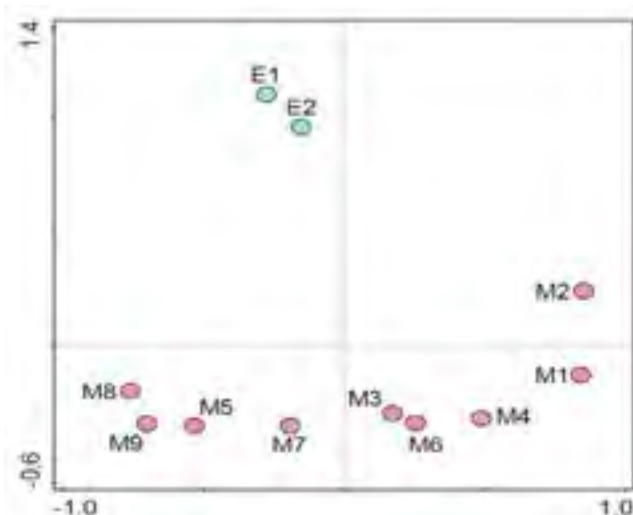
Figuur 1. Onderzoeksg gebied met posities bodemvallen.

VEGETATIE

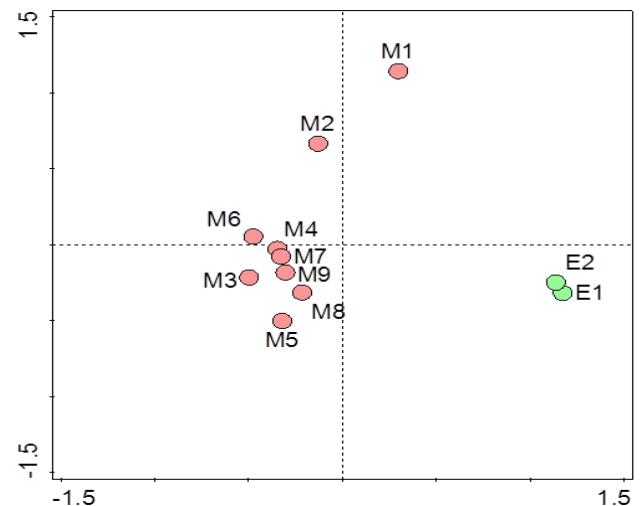
Typische soorten zijn *Rhinanthus alectorolophus* (Harige ratelaar) en *Bromopsis erecta* (Bergdravik). De Principal Component Analysis (PCA) toont een gradiënt in de vegetatie (fig. 2) die ongeveer gelijk is aan de volgorde van het transect (M1-M9). Enkele typische kalkgraslandsoorten worden afgewisseld met kensoorten van glanshaverhooiland; een bedekking van gemiddeld ongeveer 10% *Arrhenatherum elatius* (Glanshaver) is aanwezig.

SPINNEN

In totaal werden ongeveer 4800 spinnen gevangen, verdeeld over 69 soorten en 17 families. De sleepnetvangsten maakten minder dan 1% van het aantal individuen uit, maar voegden 2 soorten toe: *Neottiura bimaculata* en *Erigone dentipalpis*. De potvalvangsten staan weergegeven in tabel 1. Voor analyse is hier al gecorrigeerd voor drie mislukte potvalvangsten. De meest gevangen soort was *Pardosa pullata*, gevolgd door *Pachygnatha deegeri*, beide zeer algemene soorten. Er zijn echter ook veel bijzondere soorten gevonden, waarvan enkele die in het algemeen beschouwd worden als typisch voor kalkgrasland. Enkele bijzondere soorten zijn *Atypus piceus*, *Aulonia albimana*, *Xysticus bifasciatus*, *Xysticus acerbus*, *Phlegra fasciata*, en *Pardosa proxima*. Nog enkele bijzondere soorten worden hieronder besproken.

Figuur 2: PCA van vegetatiedata

Figuur 3: PCA van spinnendata

Ozyptila sanctuaria (O.P.-Cambridge, 1871)

De Bleke bodemkrabspin is een zeer zeldzame soort die af en toe op kalkrijke plekken wordt aangetroffen, voornamelijk op kalkgraslanden, maar ook daarbuiten.

Pardosa hortensis (Thorell, 1872)

Het Geelarmpje is een wolfspin die voornamelijk in Zuid-Limburg wordt aangetroffen, maar op zeer diverse plaatsen (Roberts, 1998). De soort is in slechts een bodemvalserie (M1) aangetroffen, echter wel met 10 individuen, wat toch een sterke habitatvoorkeur suggereert, temeer daar het een serie betrof die in het geheel wat afwijkend was in vegetatie en geleedpotigenvangsten. Het betrof een door randeffecten van het aangrenzende bos relatief beschaduwde plek, waarschijnlijk vochtiger en voedselrijker, met relatief hoge bedekkingen van *Holcus lanatus* en *Poa pratensis*.

Talavera petrensis (C.L. Koch, 1837)

De Bergspringspin komt voornamelijk voor op droge plaatsen op zandgronden en is een enkele keer ook op kalkgrasland aangetroffen, o.a. op de Wrakelberg (Helsdingen & Van Dalen, 2009).

Phrurolithus minimus (C.L. Koch, 1839)

De Kleine Fruroliet is slechts enkele keren eerder in Nederland waargenomen. Er werden twee exemplaren gevangen, beide in de plot met de kortste vegetatie (E1).

HOOIWAGENS

Ongeveer 400 hooiwagens werden aangetroffen, verdeeld over 6 soorten. Dit betrof voor het overgrote deel *Phalangium opilio*, een zeer algemene soort. Echter, de overige 5 soorten kunnen allen beschouwd worden als bijzonder. *Paranemastoma quadripunctatum* is een soort die wellicht vooral in het aangrenzende bos een populatie heeft. De soort wordt steeds vaker aangetroffen, maar blijft beperkt tot Limburg. *Homalenotus quadridentatus* is in groten getale op nabije kalkgraslanden aangetroffen en is een typische Zuid-Limburgse soort. De drie soorten van het genus *Trogulus* zijn gespecialiseerde slakkenjagers en worden alle drie weinig aangetroffen. *Trogulus closanicus* werd tot voor kort beschouwd als *Trogulus nepaeformis*. Het is dan ook nuttig en erg bijzonder om de drie soorten op het kalkgrasland aan te treffen.

Tabel 1. Potvalvangsten van spinnen met aantallen individuen per potval.

Family	Species	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	E1	E2
Araneidae	<i>Mangora acalypha</i>			1								
Atypidae	<i>Atypus piceus</i>							3		5	8	10
Clubionidae	<i>Clubiona neglecta</i>			1	1	1						
Clubionidae	<i>Clubiona reclusa</i>	1	2									
Dictynidae	<i>Argenna subnigra</i>		1	7	3	3	10	10	18	6		
Dictynidae	<i>Cicurina cicur</i>					1						
Gnaphosidae	<i>Drassodes cupreus</i>	1										
Gnaphosidae	<i>Drassyllus pusillus</i>	40	29	31	26	15	32	15	26	16	15	17
Gnaphosidae	<i>Haplodrassus signifer</i>					2		1	6	1	1	
Gnaphosidae	<i>Haplodrassus umbratilis</i>	1	2									
Gnaphosidae	<i>Micaria pulicaria</i>	9			2	2		3	1	1	1	
Gnaphosidae	<i>Tachyzelotes pedestris</i>	14	13	10	5	5	3	8	14	3	14	14
Gnaphosidae	<i>Zelotes latreillei</i>	1		1	2	4			1	1	1	1
Gnaphosidae	<i>Zelotes subterraneus</i>	1										
Hahniidae	<i>Hahnia nava</i>	1		2	1		1	1			7	2
Linyphiidae	<i>Agyneta rurestris</i>					1						
Linyphiidae	<i>Batyphantes gracilis</i>		1	2	1		5	3	2	2		
Linyphiidae	<i>Ceratinella brevipes</i>		1		1		2		1	2		
Linyphiidae	<i>Dicymbium nigrum</i>	3	2									
Linyphiidae	<i>Diplostyla concolor</i>					1						
Linyphiidae	<i>Erigone dentipalpis</i>	1										
Linyphiidae	<i>Gongylidiellum vivum</i>			1								
Linyphiidae	<i>Mermessus trilobatus</i>	1								1	1	
Linyphiidae	<i>Micrargus herbigradus</i>					2						
Linyphiidae	<i>Micrargus subaequalis</i>		1	1	1	2	1				2	
Linyphiidae	<i>Microneta viaria</i>	2										
Linyphiidae	<i>Pelecopsis parallella</i>			1					6			
Linyphiidae	<i>Pocadicnemis juncea</i>	2									2	
Linyphiidae	<i>Porrhomma cf. rosenhaueri</i>						1					
Linyphiidae	<i>Tenuiphantes tenuis</i>	1		2	2	1	3	2		4	1	3
Linyphiidae	<i>Tiso vagans</i>	1	1									
Linyphiidae	<i>Troxochrus scabriculus</i>	15	5	1			2	2		5		
Linyphiidae	<i>Walckenaeria atrotibialis</i>	2	1		6	1	2	1			3	1
Liocranidae	<i>Agroeca brunnea</i>	1	2									
Lycosidae	<i>Alopecosa cuneata</i>	6	13	31	26	9	11	13	11	13	6	1
Lycosidae	<i>Alopecosa pulverulenta</i>	42	21	31	18	5	5	11	14	16	13	6
Lycosidae	<i>Arctosa leopardus</i>								1			
Lycosidae	<i>Aulonia albimania</i>	1									8	4
Lycosidae	<i>Pardosa hortensis</i>	10										
Lycosidae	<i>Pardosa lugubris</i>	43	6						3		14	6
Lycosidae	<i>Pardosa palustris</i>	3	1			1	2	1	2	5		
Lycosidae	<i>Pardosa proxima</i>											1
Lycosidae	<i>Pardosa pullata</i>	147	180	240	241	106	117	120	135	97	65	34
Lycosidae	<i>Pirata uliginosus</i>	2			5							2
Lycosidae	<i>Piratula latitans</i>	60	62	4	10		47	29	5	22	3	16
Lycosidae	<i>Trochosa ruricola</i>	1	1	3		2	2	2		1	1	
Lycosidae	<i>Trochosa terricola</i>	18	24	28	11	20	16	19	12	10	5	7
Miturgidae	<i>Zora spinimana</i>	1				1						
Phrurolithidae	<i>Phrurolithus festivus</i>	5	2	4	1	6	3	4	6	2	5	3
Pisauridae	<i>Pisaura mirabilis</i>				1		1			1		1
Salticidae	<i>Euophrys frontalis</i>			3			1					7
Salticidae	<i>Heliophanus cupreus</i>											1
Salticidae	<i>Heliophanus flavipes</i>				1							
Salticidae	<i>Myrmarachne formicaria</i>	2				1						1

Salticidae	<i>Phlegra fasciata</i>				1				1		3	
Salticidae	<i>Talavera petrensis</i>					1			1			
Tetragnathidae	<i>Pachygnatha deegeri</i>	114	191	156	221	218	170	121	40	126	68	11
Theridiidae	<i>Enoplognatha thoracica</i>		1			1				1	3	2
Theridiidae	<i>Euryopsis flavomaculata</i>	1			1					1	4	
Thomisidae	<i>Ozyptila atomaria</i>										4	3
Thomisidae	<i>Ozyptila claveata</i>	2	1	6	3	28	1	15	18	34	5	2
Thomisidae	<i>Ozyptila sanctuaria</i>	3	4	20	10	10	7	8	7	7		
Thomisidae	<i>Ozyptila trux</i>								1	1	13	19
Thomisidae	<i>Xysticus acerbus</i>	2	10	7	4	3	2	2	1	3	5	1
Thomisidae	<i>Xysticus bifasciatus</i>										16	3
Thomisidae	<i>Xysticus cristatus</i>	7	18	5	8	7	5	6	5	2	1	2
Thomisidae	<i>Xysticus kochi</i>			3	2		11			6		

Tabel 2. Potvalvangsten van hooiwagens

Family	Species	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	E1	E2
Nemastomatidae	<i>Paranemastoma quadripunctatum</i>					1						
Phalangidae	<i>Phalangium opilio</i>		1	2	14	17	16	17	62	16	162	50
Sclerosomatidae	<i>Homalenotus quadridentatus</i>	1		2		2					8	22
Trogulidae	<i>Trogulus nepaeformis</i>		4	1		2	1		2	1	2	11
Trogulidae	<i>Trogulus closanicus</i>											3
Trogulidae	<i>Trogulus tricarinatus</i>				1							

RESULTATEN ANALYSE

Figuur 3 toont de resultaten van de PCA op basis van spinnenfauna. E1 en E2 zijn sterk verschillend van M-series. De M-series laten een patroon zien dat tot op zekere hoogte overeenkomt met de vegetatie (fig. 2). Met Multivariate analyses kon aangetoond worden dat deze correlatie ook significant was.

CONCLUSIE

De spinnenfauna van Roodborn is zeer divers en bevat veel soorten die voor Nederland erg bijzonder zijn. Het is bewonderenswaardig dat dit door WML, die een andere primaire doelstelling heeft, met vrijwel uitsluitend maaibeheer bereikt wordt. Er bestaat een zwakke maar significante relatie met vegetatie.

DANKWOORD

Steven IJland wordt bedankt voor hulp bij determinatie van de micro-linyphiden. Peter van Helsdingen houdt zich bezig met de determinatie van een bijzondere en moeilijke *Porhomma*, waarvoor dank. Tenslotte gaat onze dank uit naar WML en in het bijzonder Erwin Stultiens voor het verlenen van vergunningen.

LITERATUUR

Helsdingen, P.J. van & J. van Dalen 2009. Spinnen van de Wrakelberg bij Simpelveld (Araneae). – Nieuwsbrief SPINED 26: 5-7.

Roberts, M.J., 1998. Spinnengids (Second ed. Translation: A.P. Noordam). – Tirion Uitgeverij BV, Baarn.

PSEUDEUOPHRYS PERDIFUMO, A NEW SALTICID SPIDER FROM CASTELLABATE, ITALY (ARANEAE, SALTICIDAE)

Peter J. van Helsdingen

Naturalis Biodiversity Centre, P.O. Box 9517, Leiden, Netherlands (helsdingen@naturalis.nl)

ABSTRACT

A new salticid spider, *Pseudeuophrys perdifumo* spec. nov., is described from the surroundings of Castellabate in Salerno, Italy. The discriminating characters are compared with *P. nebrodensis* which it closely resembles.

Key words: Italy, *Pseudeuophrys perdifumo* spec. nov., Salticidae

***Pseudeuophrys perdifumo* spec. nov.**

Figs. 1-3.

In 2013 a number of specimens were collected which could be identified as close to *Pseudeuophrys nebrodensis* Alicata & Cantarella, 2000 but were found to be different. The specimens were listed as *Pseudeuophrys* cf *nebrodensis* in our earlier paper on the Castellabate survey (IJland & Van Helsdingen 2014) and are described here as *Pseudeuophrys perdifumo* spec. nov. The species is named after the municipality Perdifumo and the mountain of that name in the province Salerno where the specimens have been collected.

P. nebrodensis was described from Sicily (Alicata & Cantarella 2000) and subsequently recorded from Sardinia (Pantini et al. 2013). Species of *Pseudeuophrys* are very similar in their genitalia, especially in the females. Differences in size and coloration of body and legs are helpful. The differences in the male palps mostly concern the length of the palpal tibia and the shape of the tibial apophysis and the shape of the embolus. Differences are slight, but appear to be constant. In females the epigynes and vulval structures are not easily distinguishable and mostly concern the size and shape of the receptacula seminis. The differences we noticed between our specimens and *P. nebrodensis* in our opinion necessitate the description of this new species.

Material. ITALY, Province Salerno, Selva, Monte di Perdifumo W of Perdifumo, 06.v.2013, N 40°15'41.57" E 15°03'01.04"; roadside along *Castanea* plantation, with vegetation consisting of *Spartium junceum*, *Genista* spec., *Thymus* spec., *Rubus* spec., *Allium neapolitanum*, *Serapias* spec.; hand collecting, beating, sweeping – male Holotype, 2 male paratypes, 1 female paratype (probably not yet adult).

Diagnosis

Close to *P. nebrodensis*, but smaller, with shorter palpal tibia and tibial apophysis, and different shape of embolus. Hind legs annulated. Opisthosoma with four white dots.

Description

Holotype, male. Total length (all measurements in mm) 3.6 (inclusive eye lenses and spinnerets); prosoma length 2.0, width 1.45; abdomen length 1.8, width 1.35, height 1.10.

Legs:

	I	II	III	IV
Fe	1.40	0.95	1.15	1.17
Pa	0.85	0.62	0.62	0.60
Ti	1.01	0.70	0.70	0.87
Mt	0.67	0.50	0.62	0.80
Ta	0.42	0.35	0.40	0.47

Cymbium, length 0.60, length of tibia (inclusive apophysis) 0.35.

Coloration. Generally dark with partly annulated legs. Prosoma with shiny black cephalic part, posterior part dark-brown with a median, ill-defined lighter streak. Clypeus with long white setae. Femur of palp and patella yellow, other segments grey. Legs blackish-brown with basal part of patella and tarsus a shade lighter; legs III and IV with basal half of tibiae blackish and a narrow black ring at the tip contrasting with the yellow middle part; tarsi yellow. Opisthosoma with indistinct dorsal pattern on anterior part, four white dots (white setae), the posterior pair largest, posterior part with narrow light chevrons on darker surface (fig. 3).

Male palp. Palpal tibia short, wider than long in dorsal view. Tibial apophysis long and slender and twice as long as tibia in dorsal view, tapering to a narrow tip which curves inward towards the cymbium, thus resembling a crochet-hook (fig. 1). Proximal part of the bulbus rather bulky with straight posterior margin in ventral view giving it a squarish shape. Embolus straight after the basal curl, parallel-sided until it curves mesad, gradually tapering to its tip, without any distinct widening or constriction (fig. 2).

Figures 1-2. Male of *Pseudeuphrys perdifumo* spec. nov. 1, male palp, dorsal view; 2, male palp, ventral view. Scale lines: 0.2 mm.

Female.

Total length 3.4 (inclusive eye lenses and spinnerets); prosoma length 1.82, width 1.37; abdomen length 2.3, width 1.65, height 1.50. Coloration in general as in males, but the white spots on the opisthosoma are absent in the single specimen. It is clear that the female we collected is not really adult, although the receptacula are present. The available vulva is depicted (fig. 4).

Size ranges.

Measurements for all the specimens collected can be summarized as follows.

Male: total length 2.9-4.3, prosoma length 1.47-2.25, width 1.07-1.65. Female: as indicated above.

Comments. In *P. nebrodensis* the tibial apophysis is about as long as the tibia, which is as long as wide in dorsal view (Alicata & Cantarella 2000: fig. 2). In *P. nebrodensis* the embolus runs more or less straight towards the tip of the cymbium, widening before it ends with a sharp point (Alicata & Cantarella 2000: fig. 3). I have not examined original material of *P. nebrodensis* and only have used the original description and illustrations of

Figure 4. *Pseudeuphrys perdifumo* spec. nov. 3, male; 4, vulva of immature female. Scale lines 1.0 mm (3) and 0.2 mm (4).

Alicata & Cantarella for comparison. *P. nebrodensis* is distinctly larger than our new species. Alicata et al. do not give overall lengths of their specimens in the description but only the length and width of the prosoma. For their males they give a prosoma length of 2.13-2.67 mm (1.47-2.25 in *perdifumo*), for the females 2.0-2.41 mm (1.82 in *perdifumo*).

REFERENCES

- Alicata, P. & T. Cantarella 2000. I salticidi di Sicilia: stato della conoscenza e descrizione di due nuove specie (Araneae Salticidae). – *Memorie della Società Entomologica Italiana* 78: 485-498.
- IJland, S. & P.J. van Helsdingen 2014. On some spiders (Arachnida, Araneae) from the surroundings of Castellabate, Italy. – *Nieuwsbrief SPINED* 34: 16-33.
- Pantini, P., A. Sassu & G. Serra 2013. Catalogue of the spiders (Arachnida Araneae) of Sardinia. – *Biodiversity Journal* 4: 3-104.

HELIOPHANUS TRIBULOSUS (ARANEAE, SALTICIDAE) WAARGENOMEN IN NEDERLAND

Peter J. van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, P.O. Box 9517, 2300 RA Leiden, Netherlands (helsdingen@naturalis.nl)

&

Frans IJsselstijn

Leliestraat 12, 3286VP Klaaswaal (fransijsselstijn@hotmail.com)

ABSTRACT

Heliophanus tribulosus has been spotted in a garden in Klaaswaal, province Zuid-Holland in the Netherlands, in 2013 and again in 2015, single individuals in both cases. Its occurrence there can probably be explained by several visits in successive years to the Eiffel mountain range in Germany, from where the species has been frequently recorded.

Key words: *Heliophanus tribulosus*, imported species, waarneming.nl

In 2015 nam Frans IJsselstijn in zijn tuin in Klaaswaal een springspin waar en plaatste die waarneming met foto op waarneming.nl met de vraag welke soort dat zou kunnen zijn. Aanleiding voor een reeks van suggesties die allemaal uitgingen van het idee dat het om een Nederlandse soort moest gaan. Een determinatie aan de hand van een foto is meestal erg moeilijk omdat de juiste morfologische kenmerken niet allemaal goed te zien zijn, met name het genitaalorgaan, dat bij de determinatie in de regel het doorslaggevende kenmerk vormt. Zeker bij een *Heliophanus* wat het volgens sommigen zou moeten zijn.

Het bleek tenslotte niet om een Nederlandse soort te gaan, maar om *Heliophanus tribulosus* Simon, 1868. In huidige, dynamische tijd met continue transporten van goederen en een veranderend klimaat zijn waarnemingen van vreemde soorten bijna aan de orde van de dag. Vaak zijn het exoten – met geïmporteerde goederen meegekomen exemplaren – maar soms valt dat niet te achterhalen en kan er sprake zijn van natuurlijke uitbreiding van het areaal van een soort. Spinnen worden nu eenmaal niet door erg veel mensen bekeken en herkend en dus kan een soort al langer in ons land voorkomen zonder opgemerkt te zijn.

In zekere zin was dat laatste hier ook het geval, want in 2013 (10.vii.2013) nam Frans deze soort al waar in zijn tuin en plaatste hem ook toen al op waarneming.nl, ook met foto, maar met die waarneming gebeurde verder niets of hij werd in ieder geval niet gevalideerd. De nieuwe waarneming van 2015 (26.vii.2015) werd na plaatsing dus wel van commentaar voorzien. De spin verdween in de tuin van Frans IJsselstijn uit het zicht, maar de volgende dag kon het diertje worden gevangen. De validator voor spinnen bij waarneming.nl, Johan Bink, kreeg het dier ter controle. Het was een vrouwtje dat na enige tijd eieren legde waaruit jongen kwamen. Bevruchte eieren dus.

Komt de soort nu in Nederland voor? In ieder geval werd deze soort op dezelfde plaats – de tuin in Klaaswaal, gemeente Cromstrijen – met twee jaar tussenpoos gezien. Twee keer dezelfde soort in je tuin geïmporteerd krijgen lijkt niet waarschijnlijk. Toch is de kans groot dat dit wel het geval is geweest. Frans is namelijk regelmatig met vakantie geweest in de Eiffel en dat is een gebied waar deze soort voorkomt (Staudt 2015). Drie bezoeken in augustus 2013, augustus 2014 en mei 2015 hebben waarschijnlijk lifters naar Nederland opgeleverd. Zoiets kan natuurlijk een blijvende populatie opleveren, maar of daar nu al sprake van is moeten we

Tuin van de familie IJsselstijn in Klaaswaal.

afwachten. De plaatselijke omstandigheden moeten maar net geschikt zijn om zich daar te kunnen handhaven. *H. tribulosus* is een warmte-minnende soort en mogelijk minder gediend van natte perioden.

Heliophanus tribulosus is een vrij algemene mediterrane en Centraal-Europese soort met als noordelijke begrenzing België (één waarneming), Duitsland (veel waarnemingen in de Eiffel), Slowakije, Hongarije, Roemenië en Ukraine (Van Helsdingen 2015).

We mogen wellicht uit het bovenstaande afleiden dat deze soort zich gemakkelijk laat transporteren. De eigenaar van de tuin zal wel blijven uitkijken naar deze soort en later kunnen we dan vaststellen of hij zich heeft gevestigd.

LITERATUUR

Helsdingen, P.J. van, 2015. Araneae. In: Fauna Europaea Database (Version 2015.2). –

<http://www.european-arachnology.org/society/index.shtml>

Staudt, A. 2015. Nachweiskarten der Spinnentiere Deutschlands (Arachnida: Araneae, Opiliones, Pseudoscorpiones). –

<http://www.spiderling.de/arages/index2.htm>

SPIN VAN HET JAAR 2016

De selectie voor dit Europese project heeft al plaatsgevonden, maar de keuze wordt wereldkundig gemaakt via een persbericht, dat in januari 2016 zal worden gelanceerd.

Ook in 2016 wordt het Europese project Spin van het Jaar dus voortgezet. Voor de duidelijkheid nog even de procedure waarmee de keuze van de Spin van het Jaar tot stand komt. Een kleine groep Europese arachnologen doet een voorstel van vijf soorten die in alle Europese landen voorkomen en vervolgens stellen vertegenwoordigers uit alle landen hun voorkeursvolgorde vast. De drie best scorende soorten worden dan nog eens aan de vertegenwoordigers van de landen voorgelegd en vervolgens bepaalt een tweede stemming de definitieve keuze. Afgelopen jaren waren dit *Atypus affinis* (2013), *Linyphia triangularis* (2014) en *Anyphaena accentuata* (2015). Alleen de eerste leverde veel waarnemingen op, de andere twee niet of nauwelijks.

Het is moeilijk te voorspellen of een soort het goed zal gaan doen en het project dus aanslaat. Gemakkelijke herkenbaarheid is natuurlijk een vereiste. Een kleine soort uit de Linyphiidae (Baldakijnspinnen) die alleen met een sterke vergroting op naam is te brengen is geen goede kandidaat. Tijdens het laatste congres in Brno is het project nog eens ter discussie gesteld. Een aantal landen doet helemaal niet mee, bleek toen, maar men wilde er toch wel mee doorgaan. Het zou stimulerend werken als er op Europees niveau iets met de resultaten zou worden gedaan, maar dat blijkt nog een brug te ver.

PJvH

A QUICK SCAN OF THE SPIDER FAUNA IN THE SURROUNDINGS OF PËRMET, ALBANIA (ARACHNIDA, ARANEAE) – PRELIMINARY REPORT

Peter J. van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, P.O. Box 9517, 2300 RA Leiden, Netherlands (helsdingen@naturalis.nl)

&

Steven IJland

Gabriel Metzstraat 1, 2316 AJ Leiden (sijland@gmail.com)

ABSTRACT

During an inventory in Albania in the spring of 2014, 154 species of spiders of 27 families were collected and partly identified. At least 42 species are recorded for the first time for Albania. A small number of specimens remain under study as they could not be linked to a described species with certainty. The Albanian spider fauna proves to be less well investigated than of most other Balkan countries and needs much attention in the future.

Key words: Albania, Balkan fauna, inventory, new species for Albania

INTRODUCTION

This is a preliminary report on the spiders collected during an inventory of the region around Përmet in the province Gjirokastrë, Albania. During a two weeks collecting trip in this region by the two authors together with Yaco Joven from the Netherlands (responsible for the landscape photographs), and Blerina Vrenozi and Arisa Cane, both from the University of Tirana, Albania, we inventorised several localities in southern Albania, mostly in the near surroundings of Përmet. The localities visited are listed below together with some general characteristics of the sites, the geographic positions, and the date of the visit.

Actual fieldwork was carried out between 22 April and 3 May 2014. The variety in habitats we could explore was relatively low: riverbeds with pebbles and stones and vegetation on the banks, fields with hedges and shrubs, patches of forest on steeper slopes. The Forest Reserve Bredhi i Hotovës (in the Bredhi i Hotovës National Park) appeared to be the most natural area with an impressive stand of Macedonian Fir (*Abies borisii-regis*), an endemic species of the Balkan. Apart from the riverbeds, most of which are kept in natural state by the regular flooding, many other areas showed severe agricultural pressure. Most of the fields were clearly frequently grazed by sheep and thus the vegetation was low, without flowering herbs and devoid of variation in structure, one of the requisites for a varied spider fauna. Only *Tordylium* spec. was in bloom at most places and is apparently a plant not liked by sheep or other cattle. Despite this state of degradation of many fields we could obtain a fair number of species.

The Albanian spider fauna is relatively poorly known if compared with surrounding countries. Fauna Europaea (Van Helsdingen 2015) lists 378 species for Albania, which is low in comparison with Macedonia (801), Serbia plus Kosovo plus Montenegro (739), Croatia (721), Bulgaria (1024), and Greece (including Crete) (1225). Only Bosnia-Herzegovina scores very low (171), which may be due to absence of arachnologists. Of course the countries mentioned cannot be compared as simply as that because they are of different size, comprise different habitats, and may have different climates. Greece has a much wider geographic range from the west coast of the Balkan mainland to the coast of Asian Turkey.

The goal of our inventory was to obtain distribution data of Mediterranean spider species so as to fill in the relative gap of faunistic knowledge for Albania. We had assumed the Balkan fauna to be relatively well-known so we were surprised to be confronted with quite a number of taxonomic difficulties which made a certain identification impossible. Some of these problems are highlighted in the chapter “Remarks on Genera and Species”. When and where possible we will come back on the observed problems in the future. Apparently the fauna on the west-side of the Balkan needs much more attention and we intend to continue our study in the region.

Number of species

The number of species collected adds up to 154 and belong to 27 families. A relatively large percentage appears to be recorded for the first time for Albania, 27%. Of the identified species, 42 are newly recorded. We also have a number of species which could not yet be identified with certainty (8, indicated with cf and some of which might be new to Albania), or not at all (also 8, only the generic names are given). Comments on some species

Figure 1. Map of Albania (inset) and the visited localities in Gjirokastrë.

are given in a separate chapter. The specimens are stored respectively in the collections of Naturalis Biodiversity Centre at Leiden, Netherlands, and in the private collection of the second author.

Our collecting efforts were not meant to lead to quantitative results, so the numbers of specimens per species are not mentioned in this report, except when a species gets more attention for reasons of rareness or taxonomic complexity.

COLLECTING LOCALITIES

- 1 Gjirokastrë: Bënje (Spa), E of Përmet, grassy area with shrubs; *Arbutus unedo*, *Cercis siliquastrum*, *Tordylium* spec.; 22.iv.2014 (N 40°14.528' E 20°25.760'). Hand-collecting, sweeping, beating.

Figure 2. Localities 1-6.

- 2 Gjirokastrë: Forest Reserve Bredhi i Hotovës, N of Përmet, near Warden's Lodge, mixed broadleaf and coniferous forest; 23.iv.2014 (N 40°20.485' E 20°22.712'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 3 Gjirokastrë: Forest Reserve Bredhi i Hotovës, N of Përmet, E of Warden's Lodge, open field and forest margin; 23.iv.2014 (N 40°20.846' E 20°23.456'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 4 Gjirokastrë: N of Përmet; along Lumi Vjosa, stony riverbed and vegetation belt with *Platanus orientalis*; 24.iv.2014 (N 40°12.951' E 20°23.022'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 5 Gjirokastrë: Përmet, along river Vjosa N of bridge, stones in river bed and on vegetation along riverside; 24.iv.2014 and 27.04.2014 (N 40°14.203' E 20°21.160'). Hand-collecting, sweeping.
- 6 Gjirokastrë: Strëmbec, SE of Përmet, footpath to reservoir through area with shrubs and trees and grassy patches, and around reservoir, 25.iv.2014 (N 40°10.305' E 20°28.036'). Hand-collecting, sweeping, beating.

Figures 3 and 4. Locality 6.

- 7 Gjirokastër: Këlcyrë, slope above bridge near waterfactory S of river Vjosa; very steep slope with unstable stony debris and coniferous trees; 26.iv.2014 (N 40°17.770' E 20°09.540'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 8 Gjirokastër: Përmet, slope above village, mixed forest along footpath; 27.iv.2014 (N 40°13.504' E 20°21.398'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 9 Gjirokastër: Përmet slope above village, coniferous forest; 28.iv.2014 (N 40°13.504' E 20°21.398'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 10 Gjirokastër: Anë Vjosë near Qesarat, along river Vjosa, N-side; stony riverbed and vegetation along path; 29.iv.2014 (N 40°23.315' E 19°51.113'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 11 Korçës: surroundings of Leskovik and Kolonjë, along small rivulet, grassland, shrubs, trees (*Juglans regia*, *Broussonetia papyrifera*, *Cotinus coggygria*); 30.iv.2014 (N 40°08.991' E 20°33.746'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 12 Gjirokastër: Bënje (Spa), E of bridge across river; limestone pavement with shrubs and trees (*Paliurus spinachristi*, *Broussonetia papyrifera*, *Arbutus unedo*, *Cotinus coggygria*) and open spaces; 1.v.2014 (N 40°14.415' E 20°26.280'). Hand-collecting, sweeping, beating.

Figure 5. Locality 12.

- 13 Gjirokastër: steep slope W of Përmet with remnants of flood-control dam; shrubs and trees; 2.v.2014 (N 40°13.682' E 20°20.664'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 14 Gjirokastër: branch of river Vjosa towards Bënje Spa; stony riverbed; 3.v.2014 (N 40°13.000' E 20°24.478'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 15 Gjirokastër: E of Bënje Spa, slope with stones on soil and some limestone pavement; 3.v.2014 (N 40°14.771' E 20°26.460'). Hand-collecting, sweeping, beating.
- 16 Gjirokastër: Përmet; around hotel; 22-27.iv.2014 (N 40°13.474' E 20°21.322'). Hand-collecting.

Figure 6. Locality 15.

LIST OF COLLECTED SPECIES

AGELENIDAE

Inermocoelotes spec.: a single female specimen most likely belonging in *Inermocoelotes*, but so far could not be matched with any of the known species. Locality 2; ♀.

Maimuna vestita (C.L. Koch, 1841): the number of known records is low; distribution from Italy eastward to Greece and Turkey and also from Croatia, Bulgaria and Ukraine. See under remarks below for a picture of the epigyne. Localities 4, 13, 16; ♀.

Tegenaria spec.: A single male specimen was collected, but so far could not be matched with any of the known species. There is a high level of endemism of this genus in the Balkans, and for several described species the male is not known yet (Bolzern et al, 2013). Further investigations might still match the male to its female counterpart, else it will be described as a new species in a future paper. Locality 3; ♂.

Tegenaria parietina (Fourcroy, 1785): **New for Albania**; wide-spread in Central- and Western-Europe, lacking in most of Scandinavia and Russia, range extending further eastward into southern Asia. Locality 2; ♂♀.

AMAUROBIIDAE

For comments on this genus, see under “Remarks on Genera and Species”, below.

Amaurobius cf *kratochvili* Strand, 1938: **New for Albania**? Two large female specimens belonging to *Amaurobius* are characterized by the notched median plate of the epigyne. We have not found any other species with this character and even though the shape of the median plate differs slightly from that of our specimens we provisionally identify them with this species. *A. kratochvili* was described from two caves on the Island Brac south of Split in the Adriatic Sea, Croatia, but there is no indication of the distance from the entrance of the actual collecting sites. Locality 3; ♀.

Amaurobius phaeacus Thaler & Knoflach, 1998: so far apparently restricted to mainland Greece and Albania. Locality 3, 7; ♀.

Amaurobius cf *erberi* (Keyserling, 1863) or *Amaurobius* cf *pallidus* L. Koch, 1868; our specimens (4♀) would fit *A. erberi* as to size, but the vulval structure is different in that the mesal extensions of the sperm ducts are not visible in our specimens (e.g. figs of Pesarini 1991 and Loksa 1969 in Nentwig et al. 2015); our specimens fit into the size range of *A. pallidus* but, again, differ in the vulval structure in that the sperm ducts are connecting mesally in our specimens but not in *A. pallidus* (fig. of Loksa 1969 in Nentwig et al. 2015). Locality 2, 3; ♀.

Amaurobius spec.: a single female specimen most likely belonging to *Amaurobius* so far could not be matched with any of the known species; the dorsal pattern of the opisthosoma is characteristic. Probably a new species which will be described following further study. Locality 13; ♀.

ANYPHAENIDAE

Anyphaena sabina L. Koch, 1866: Mediterranean, extending into Asia up to Azerbaijan. Localities 1, 8, 12, 13; ♂♀.

ARANEIDAE

Agalenatea redii (Scopoli, 1763): a common, thermophilous Palearctic species. Localities 1, 4, 7, 8, 9, 12, 13, 14; ♂♀.

Araneus sturmi (Hahn, 1831): a wide-spread Palearctic species. Locality 2, 7, 8, 13; ♂♀.

Araniella inconspicua (Simon, 1874): **New for Albania**; wide-spread in Palearctic region. Localities 2, 7; ♂♀.

Araniella opisthographa (Kulczynski, 1905): distributed from Europe into Asia. Localities 1, 11, 12; ♂.

Araniella proxima (Kulczynski, 1885): disjunct Holarctic distribution said to be restricted to mountainous areas in the temperate zone, but despite that not known from Switzerland, the Italian alps, Czech Republic, and Serbia, but recorded again from Albania, Macedonia, and Bulgaria (not an exhaustive overview of its

distribution!); possibly an indication that the species is rare or not always properly recognized. Locality 1; ♀.

Cyclosa conica (Pallas, 1772): in Europe the most common and widely spread representative of the genus.

Locality 7, 8, 9, 12; ♀.

Cyclosa sierrae Simon, 1870: mediterranean (Portugal, Spain, Italy, Albania, Greece) and eastward through Ukraine and southern Russia into Asia. Localities 4, 6, 8, 12, 13; ♂♀.

Gibbaranea bituberculata (Walckenaer, 1802): **New for Albania**; Palaearctic distribution, more common in warmer regions than in the North. Localities 1, 7, 8, 9, 11, 13, 15; ♂♀.

Gibbaranea gibbosa (Walckenaer, 1802): **New for Albania**; distributed over most of Europe, eastward into Asia. Localities 9, 12; ♂.

Hypsosinga albiovittata (Westring, 1851): **New for Albania**; Palaearctic distribution, occurring in most countries of Europe. Locality 1; ♂.

Hypsosinga sanguinea (C. L. Koch, 1844): **New for Albania**; Palaearctic distribution, occurring in most countries of Europe. Locality 1; ♂.

Mangora acalypha (Walckenaer, 1802): Palaearctic distribution, more common in the South. Localities 1, 4, 6, 7, 8, 13; ♂♀.

Singa nitidula C.L. Koch, 1844: **New for Albania**; Palaearctic distribution, occurring in most countries of Europe. Locality 10; ♀.

Zilla diodia (Walckenaer, 1802): distribution covering most countries of Europe and extending as far as Azerbaijan. Localities 1, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13; ♂♀.

CLUBIONIDAE

Clubiona comta C. L. Koch, 1839: known from nearly all countries in Europe. Localities 2, 7; ♂♀.

Clubiona genevensis L. Koch, 1866: thermophilous species known from most European countries. Localities 6, 8, 9, 14; ♂♀.

Clubiona leucaspis Simon, 1932: **New for Albania**; a western European and western Mediterranean species, more common in the South. Localities 8, 13; ♀.

DICTYNIDAE

Brigittea civica (Lucas, 1850): **New for Albania**; a rare, western European species. Locality 16; ♂.

Dictyna arundinacea (Linnaeus, 1758): common species with Holarctic distribution. Localities 2, 3; ♂♀.

Lathys humilis (Blackwall, 1855): **New for Albania**; common species with Palaearctic distribution. Localities 1, 6, 7, 8, 11, 13; ♂♀.

Marilynia bicolor (Simon, 1870): limited distribution in Europe, more common in the South, lacking in northern countries. Localities 4, 5; ♂.

Nigma flavescens (Walckenaer, 1830): **New for Albania**; western, central and Mediterranean Europe species of infrequent occurrence. Localities 1, 7, 8, 9, 12; ♂♀.

Nigma puella (Simon, 1870): species of western- European and mediterranean distribution, more common in the South. Localities 1, 8, 12, 15; ♂♀.

DYSDERIDAE

Dasumia chyzeri (Kulczynski, 1906): **New for Albania**; One male was collected in the forest of Bredhi i Hotovës, mixed broadleaf and coniferous forest. So far restricted to the Balkan region (Croatia, Serbia, Kosovo, Montenegro) and so Albania perfectly fits into this pattern. Locality 2; ♂.

Harpactea spec.: In the forest of Bredhi i Hotovës, at locality 2, four female *Harpactea* were collected, belonging to two species. These females could not be matched to a known species yet, it is very difficult with the existing literature to identify females without males. Also in Bredhi i Hotovës, at nearby locality 3, a male *Harpactea kulczynskii* was collected, a species from which the female is not yet described. So it is very well possible that one of the two species is the female of *Harpactea kulczynskii*. However, since the two species were not collected together with the male, we choose to leave them undescribed. Locality 2, 1♀. (species a), 3♀. (species b).

Harpactea kulczynskii Brignoli, 1976: One male was collected in the forest of Bredhi i Hotovës. The species is known from Albania and Greece. Females are not described from this species, see the remarks under *Harpactea* spec. Locality 3; ♂.

Harpactea nausicaae Brignoli, 1976: One male was collected in the forest of Bredhi i Hotovës, four males and six females from locality 7, Gjirokastrë, Këlcyrë. Restricted to Albania, Macedonia, and mainland Greece. Locality 3, 7; ♂♀.

EUTICHURIDAE

Cheiracanthium cf. *ienisteai* Sterghiu, 1985: **New for Albania**; species known from Romania and Macedonia. See under remarks, below. Localities 6, 12, 14; ♂♀.

Cheiracanthium mildei L. Koch, 1864: Holarctic, in Europe not known from northern countries. Locality 11; ♀.

GNAPHOSIDAE

- Aphantaulax cincta* (L. Koch, 1866): Mediterranean and Central-European distribution. Localities 6, 12; ♂.
- Berlandina corcyraea* (O.P.-Cambridge, 1874): **New for Albania**; described after a male from Corfu and presently known from mainland Greece and adjacent islands (Ionian and Saronic Islands). Locality 6; ♂.
- Drassodes lapidosus* (Walckenaer, 1802): Palearctic species, reported from most European countries. The epigyne from the female from locality 13 is of the transition form as described by Bolzern and Hänggi (Bolzern & Hänggi 2006). These females cannot be determined as either *D. lapidosus* or *D. cupreus* with certainty. We chose to assign the specimen to *D. lapidosus* as this is the more common species and a male was also collected from locality 15. Locality 13, 15; ♂♀.
- Haplodrassus signifer* (C.L. Koch, 1839): wide-spread Holarctic species. Localities 1, 12; ♀.
- Zelotes balcanicus* Deltshv, 2006: within Europe restricted to Romania, Bulgaria, Macedonia, Albania, and Greece, also recorded from Israel. Locality 6; ♀.
- Zelotes cingarus* (O. P.- Cambridge, 1874): European records available from Albania, Macedonia, Greece (mainland and archipelagos and Crete), and Bulgaria, extending eastward into Asia through Turkey. Localities 8, 12, 15; ♀.
- Zelotes hermani* (Chyzer, 1897): Ranging from Italy through eastern Mediterranean and Central-Europe into Asia. Locality 16; ♀.

HAHNIIDAE

- Iberina candida* (Simon, 1875): **New for Albania**; a thermophilous species in western and Central-Europe. Locality 12; ♀.

LINYPHIIDAE

- Agyneta rurestris* (C. L. Koch, 1836): very common Palearctic species. Localities 5, 12; ♀.
- Asthenargus braccianus* Miller, 1938: **New for Albania**; a single female specimen is assigned to this species. See under Remarks, below. Locality 7; ♀.
- Centromerus acutidentatus* Deltshv, 2002: restricted to the Balkan (Serbia, Montenegro, Albania, Macedonia, Bulgaria). Locality 7; ♀.
- Ceratinella major* Kulczynski, 1894: **New for Albania**; Distributed in Central-Europe and eastward into Russia. Locality 7; ♀.
- Frontinellina frutetorum* (C.L. Koch, 1834): Palearctic species, extremely common in the Mediterranean region, more rare on higher latitudes and lacking in northern countries (Scandinavia, northern Russia). Localities 1, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 16; ♂♀.
- Gonatium hilare* (Thorell, 1875): **New for Albania**; western and Central-Europe, no records from Scandinavia and European Russia. Locality 2; ♀.
- Heterotrichoncus pusillus* (Miller, 1958): **New for Albania**; few records and disjunct distribution from western Europe to Russia, probably due to the small size of the specimens easily escaping attention. See under Remarks, below. Locality 3; ♀.
- Lepthyphantes magnesia* Brignoli, 1979: **New for Albania**; So far only known from Greece. Close to *L. notabilis*, and most likely not belonging to *Lepthyphantes* sensu stricto. Localities 4, 7; ♂♀.
- Linyphia hortensis* Sundevall, 1830: **New for Albania**; Palearctic distribution. Locality 2; ♀.
- Linyphia mimonti* Simon, 1884: **New for Albania**; recorded from Italy and Greece (including archipelagos and Crete), and Asia Minor. Localities 1, 2, 11; ♀.
- Microneta viaria* (Blackwall, 1841): Common, Holarctic distribution. Locality 3; ♀.
- Nerine peltata* (Wider, 1834): **New for Albania**; widely spread over Europe and the eastern part of the Palearctic Region. Locality 2; ♂♀.
- Pelecopsis elongata* (Wider, 1834): Occurring over most of Europe, but lacking on the Iberian Peninsula. Localities 7; ♀.
- Scutpelecopsis krausi* (Wunderlich, 1980): **New for Albania**; presently known from Italy, Macedonia, Greece, Bulgaria, and eastward in southern European Russia, reaching as far as Georgia and Armenia, also known from Israel. Locality 6; ♀.
- Tapinocyba* cf. *mitis* (O. P.-Cambridge, 1882): **New for Albania**; a single female from Forest Reserve Bredhi i Hotovës is assigned to this genus. See under Remarks, below. Locality 2; ♀.
- Tenuiphantes floriana* (van Helsdingen, 1977): Described from Romania, and since then recorded from Bulgaria, Serbia, Montenegro and Albania. Locality 2; ♂♀.
- Tenuiphantes herbicola* (Simon, 1884): **New for Albania**; a Mediterranean species (Spain, southern France, Corsica, Italy, Sardinia, Sicily, Croatia, and Greece (Lefkada)). Localities 4, 7, 8, 9, 13; ♀.
- Trichoncus* cf. *sordidus* Simon, 1884: we collected two female specimens which provisionally are identified as this species (or close to it). See under Remarks, below. Locality 6; ♀.

Walckenaeria abantensis Wunderlich, 1995; **New for Albania**; *Walckenaeria abantensis* was described from Asian Turkey and subsequently recorded from the Aegean island Lesbos, Greece (Bosmans et al. 2009), close to the Turkish west coast. See under Remarks, below. Locality 2; ♀.

LIOCRANIDAE

Sagana rutilans Thorell, 1875: the only earlier indication of the occurrence of this species in Albania is a personal communication by Blerina Vrenosi (see page on this species in Nentwig et al. 2015). Locality 3; ♀.

LYCOSIDAE

Alopecosa accentuata (Latreille, 1817): Palaearctic species recorded from most European countries but absent in the North. Also not recorded from Croatia, Serbia, Montenegro and Macedonia. Locality 2; ♀.

Alopecosa albofasciata (Brullé, 1832): Common species with mediterranean distribution, range extending into Asia. Localities 1, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15; ♂♀.

Alopecosa pentheri (Nosek, 1905): **New for Albania**. Recorded from the Balkan, Italy, Ukraine, Turkey. Locality 12; ♀.

Arctosa cinerea (Fabricius, 1777): Along rivers and banks of freshwater bodies; Palaearctic species, known from all European countries. Localities 4, 5, 10; ♂♀.

Aulonia albimana (Walckenaer, 1805): Palaearctic species known from nearly all European countries. Localities 2, 3, 5; ♂♀.

Geolycosa vultuosa (C. L. Koch, 1838): **New for Albania**; Recorded from the Balkan and adjacent countries (Hungary, Romania, Ukraine, southern European Russia, Turkey), range extending into Asia. Locality 6; ♀.

Lycosa praegrandis C.L. Koch, 1836: Eastern species, known from southern Balkan and Turkey, and from Ukraine, Central- and South European Russia, range extending into Asia. Locality 12; ♀.

Pardosa alacris (C.L. Koch, 1833): Not recorded from the Iberian Peninsula, but occurring in most parts of Europe but absent again from the northern countries. Localities 2, 3; ♂♀.

Pardosa cribrata Simon, 1876. Frequent in southern Europe, but not recorded from the former Yugoslavian republics. Locality 8; ♀.

Pardosa hortensis (Thorell, 1872): Palaearctic species, recorded from most European countries but absent in the North. Localities 1, 3, 6, 11; ♀.

Pardosa proxima (C. L. Koch, 1847): Palaearctic species, wide-spread in Europe but lacking from most countries around the Baltic Sea (Denmark, Poland, Lithuania, Estonia, Scandinavia). Localities 6, 16; ♂♀.

Pardosa tatarica (Thorell, 1875): Palaearctic species, in Europe Mediterranean, Ukraine, and eastward into southern European Russia, Caucasus, and Turkey. Localities 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13; ♂♀.

Piratula latitans (Blackwall, 1841): Distributed all over Europe with the exception of Sandinavia and northern European Russia. Locality 6; ♂.

Trabea paradoxa Simon, 1876: Restricted to the Mediterranean Region of Europe, not (yet) recorded from the Asian part of Turkey. Locality 7; ♀.

MIMETIDAE

Ero tuberculata (DeGeer, 1778): **New for Albania**; widespread in Europe, but rarely found. Localities 4, 13; ♀.

MITURGIDAE

Zora nemoralis (Blackwall, 1861): Palaearctic and known from nearly all European countries. Locality 2; ♀.

Zora parallela Simon, 1878: **New for Albania**; disjunct distribution, probably because it is relatively rare; recorded from western Europe and most of the Mediterranean and Ukraine, but lacking in most of Central-Europe, but present again in Finland and Sweden. Locality 3; ♂.

Zora spinimana (Sundevall, 1833): A common Palaearctic species with a wide distribution all over Europe. Locality 2; ♂.

OECOBIIDAE

Oecobius maculatus Simon, 1870: **New for Albania**; found in Mediterranean Region and also in Hungary and Romania. Localities 12, 16; ♂♀.

OXYOPIDAE

Oxyopes heterophthalmus (Latreille, 1804): Western Europe and Mediterranean Region, absent from northern countries. Locality 14; ♂.

PHILODROMIDAE

Philodromus rufus Walckenaer, 1826: common species with Holarctic distribution, lacking in the Baltic states, Finland and northern European Russia. Localities 1, 6, 7, 8, 9, 11; ♂♀.

Pulchellodromus pulchellus (Lucas, 1846): Mediterranean distribution (but also in Austria), including Turkey. Locality 13; ♂.

PHOLCIDAE

Holocnemus pluchei (Scopoli, 1763): Mediterranean species, occurring from the Iberian Peninsula to Turkey, presently spreading northward. Localities 4, 7, 16; ♂♀.

PHRUROLITHIDAE

Phrurolithus festivus (C.L. Koch, 1835): Palaearctic species established in nearly all European countries.

Locality 7; ♂.

Phrurolithus pullatus Kulczyński, 1897: **New for Albania**; occurring from Germany eastward up to Ukraine and Central and East European Russia; on the Balkan known from Bulgaria and Macedonia; Albania fits well into this distribution pattern; range extending into Asia. The record from Germany (Wiehle, 1967) is doubtful and cannot be confirmed since the original material seems to be lost. It is assumed that Wiehle may have made a mistake with labelling (P. Jaeger, pers. com.). Localities 4, 13; ♂♀.

Phrurolithus szilyi Herman, 1879: Curious distribution: Iberian Peninsula, Central-Europe (Austria, Czech Republic, Slovakia, Hungary, Romania), and most Balkan countries; lacking in southern France, Italy, Slovenia, and Croatia, all of them well-investigated. Localities 1, 6, 12, 15; ♂♀.

SALTICIDAE

Aelurillus v-insignitus (Clerck, 1757): Common Palaearctic species found over all of Europe. Localities 12, 13, 15; ♂♀.

Ballus chalybeius (Walckenaer, 1802): Common species in most of Europe except in the northern parts; range extending into Asia. Locality 11; ♀.

Carrhotus xanthogramma (Latreille, 1819): Palaearctic species, distributed from West- to Central-Europe and West- to East-Mediterranean, not in northern countries. Localities 1, 6; ♂♀.

Chalcoscirtus infimus (Simon, 1868): Recorded from western Europe and the Mediterranean Region, apparently not found in Central-Europe; reported from Romania and Bulgaria and Balkan countries, southern and eastern European Russia; range extending into Asia. Locality 12; ♀.

Cyrba algerina (Lucas, 1846): Thermophilous species with mediterranean distribution, Romania through Ukraine to southern and eastern European Russia, range extending into Asia. Locality 12, 15; ♂.

Evarcha jucunda (Lucas, 1846): Mediterranean species with disjunct distribution more to the North (Germany, Slovakia, Romania). Localities 6, 7, 8, 12, 15; ♂♀.

Heliophanus auratus C. L. Koch, 1835: A common *Heliophanus* species with Palaearctic distribution. Locality 2; ♂.

Heliophanus cupreus (Walckenaer, 1802): As common as *H. auratus* and equally distributed. Locality 6; ♀.

Heliophanus kochii Simon, 1868: Common species, restricted, as far as Europe is concerned, to West- and Central-Europe and the whole Mediterranean Region. Localities 5, 7, 13; ♂♀.

Heliophanus lineiventris Simon, 1868: Palaearctic species, distributed from West- to Central-Europe and West- to East-Mediterranean, not in northern countries. Locality 8; ♂♀.

Heliophanus melinus L. Koch, 1867: Distribution pattern in West- and Central-Europe with many white areas; apparently less often collected. Localities 4, 5; ♂.

Heliophanus patagiatus Thorell, 1875: Palaearctic species, distributed from West- to Central-Europe and West- to East-Mediterranean, not in northern countries. Localities 5, 10; ♂♀.

Heliophanus simplex Simon, 1868: Species recorded from Central-Europe and eastern Mediterranean Region (Balkan and Turkey). Localities 6, 7, 11; ♂.

Heliophanus tribulosus Simon, 1868: Palaearctic species, not in northern countries, more common in the South, range extending into Asia. Localities 6, 8, 12, 13, 15; ♂♀.

Macaroeris nidicolens (Walckenaer, 1802): Distribution restricted to West- and Central-Europe and the Mediterranean Region, but lacking in Asian Turkey. Localities 12, 15; ♂.

Neon rayi (Simon, 1875): **New for Albania**; Distribution restricted to West- and Central-Europe and the Mediterranean Region, but lacking in Turkey; apparent absence in some countries such as Switzerland and Romania may be due to its small size or special habitat. Locality 6; ♂.

Pellenes nigrociliatus (Simon, 1875) **New for Albania**; Restricted to West- and Central-Europe and the Mediterranean Region, lacking in northern Europe. Locality 1, 6; ♂.

Philaeus chrysops (Poda, 1761): Palaearctic species, not in northern countries, more common in the South. Localities 12, 15; ♂♀.

Phlegra bresnieri (Lucas, 1846); Mediterranean distribution, but also in the Czech Republic, Romania, and Bulgaria. Localities 1, 5, 11; ♂♀.

Phlegra fasciata (Hahn, 1826): A Palaearctic species widely distributed over Europe, but lacking in northern part of Russia. Locality 1; ♀.

Pseudeuophrys obsoleta (Simon, 1868): Palaearctic species, in Europe not recorded from Scandinavia and the Iberian Peninsula but present in eastern Mediterranean Region, inclusive Turkey and extending further East into Asia. Localities 4, 7, 8, 12; ♂♀.

Sitticus penicillatus (Simon, 1875): **New for Albania**: A Palaearctic species distributed in Western- and Central-Europe and the eastern Mediterranean Region; absent from the Iberian Peninsula and Turkey. Locality 1; ♀.

SCYTODIDAE

Scytodes thoracica (Latreille, 1802): Holarctic distribution, but not recorded from northern regions (Scandinavia, Baltic States, northern Russia). Well-known inhabitant of houses in the temperate zone, but here collected from needle litter below coniferous trees. Locality 7; ♂♀.

SPARASSIDAE

Micrommata ligurina (C. L. Koch, 1845): Distributed in the Mediterranean Region and north of the Balkan Romania, range extending into Asian Turkey. Localities 1, 2, 4; ♂♀.

TETRAGNATHIDAE

Metellina menzei (Blackwall, 1869): Recorded from nearly all European countries, range extending into Asia but not (yet) found in Asian part of Turkey. Localities 7, 8, 9; ♂♀.

Metellina merianae (Scopoli, 1763): Recorded from nearly all European countries, range extending into Asia. Locality 4; ♀.

Tetragnatha tensa (Linnaeus, 1758): Holarctic species, established in nearly all European countries. Locality 5; ♂♀.

Tetragnatha nigrita Lendl, 1886: Palaearctic species, but lacking in northern regions. Locality 5; ♂♀.

THERIDIIDAE

Asagena phalerata (Panzer, 1801): Palaearctic species, wide-spread over Europe. Locality 1; ♂.

Crustulina scabripes Simon, 1881: Mediterranean species including Turkey, Azerbaijan, and Israel. Locality 9; ♂.

Diploana melanogaster (C.L. Koch, 1837): Recorded from most West- and Central-European countries, range extending into western Asia (Azerbaijan). Localities 1, 7, 8, 11; ♂♀.

Diploana nigroreticulata Simon, 1879: **New for Albania**; See under remarks, below. Locality 12; ♀.

Enoplognatha afrodite Hippa & Oksala, 1983: Records from the eastern Mediterranean region and north of the Balkan from Romania; not known from the Iberian peninsula. Locality 7, 9; ♂♀.

Enoplognatha quadripunctata Simon, 1884: Mediterranean species, but lacking in Italy, Sardinia and Sicily, range extending to Azerbaijan. Locality 4; ♂.

Episus truncatus Latreille, 1809: Palaearctic distribution, common in Europe but not recorded from northern regions such as most of Scandinavia and northern Russia. Locality 7; ♀.

Euryopis episinoides (Walckenaer, 1847): A southern European species with isolated records from Belgium (stated to have been imported) and the Czech Republic (not found again on the original site since; Stano Pekar, pers. com.) and an extremely isolated record from China. Localities 5, 6, 11, 16; ♂.

Lasaeola convexa (Blackwall, 1870): **New for Albania**; Mediterranean from Iberian Peninsula to Greece and northward to Romania, not recorded from Turkey. Localities 7, 11; ♂.

Paidiscura pallens (Blackwall, 1834): **New for Albania**; A common European species, but lacking in northern European Russia and with a striking distribution gap on the Balkan (only recorded from Bulgaria). Locality 2; ♂.

Pholcomma gibbum (Westring, 1851): Not common, widely spread through most of Europe. Locality 7; ♀.

Robertus mediterraneus Eskov, 1987: **New for Albania**; A southern European species. See under remarks below. Locality 2; ♂.

Simitidion simile (C.L. Koch, 1836): Commonly distributed over most of Europe. Localities 1, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14; ♂♀.

Steatoda paykulliana (Walckenaer, 1805): A South-European species with a tendency to spread northward. Locality 1, 15; ♀.

Steatoda triangulosa (Walckenaer, 1802): A cosmopolitan species recorded from many European countries probably originating from the Mediterranean Region. Locality 16; ♀.

Theridion spec. melanurum-group: Three different species were collected that could not be identified.

Distinction between the species of this species-complex remains too difficult for reliable identification and we therefore prefer to mention the presence of specimens in our collecting samples belonging to this group of species rather than publish a wrong identification for Albania. Epigynes of the three species are depicted in the remarks section. Species A, locality 6, 7, 8, 13; mf. Species B, locality 6, 16; ♀; Species C, locality 13; ♀.

Theridion adrianopoli Drensky, 1915: **New for Albania**; recorded from the Balkan region and Turkey. Localities 8, 16; ♀.

Theridion cinereum Thorell, 1875: Very disjunct distribution in Central and eastern Europe and on the Balkan. Locality 4; ♀.

THOMISIDAE

Ozyptila spec. One female was collected that could not be assigned to any known species. Locality 7; ♀.

Ozyptila confluens (C.L. Koch, 1845): Mediterranean (but not on the Iberian peninsula), in the East up to Bulgaria and Romania; eastward recorded from Syria. Locality 1; ♀.

Pistius truncatus (Pallas, 1772): **New for Albania**; not frequently found species with Palaearctic distribution. Locality 8; ♂.

Synema globosum (Fabricius, 1775): West-, Central- and Mediterranean-Europe where it is extremely common. Locality 1; ♂.

Synema plorator (O. P.-Cambridge, 1872): recorded from the eastern Mediterranean and eastern Central-Europe, range extending into Central-Asia. Locality 1, 2; ♂♀.

Thomisus onustus Walckenaer, 1805: Palaearctic distribution, but absent from northern countries. Locality 13; ♀.

Tmarus piger (Walckenaer, 1802): central and southern Palaearctic distribution. Localities 9, 11; ♂.

Tmarus piochardi (Simon, 1866): **New for Albania**; Mediterranean distribution, including Turkey. Locality 3, 7, 8, 13; ♂♀.

Xysticus acerbus Thorell, 1872: Widespread European to Central Asian species, not frequently found. Locality 1; ♀.

Xysticus kochi Thorell, 1872: a single female; conspecific with or close to *Xysticus kochi*, which is evenly distributed over Europe. Locality 1; ♀.

Xysticus lanio C.L. Koch, 1835. **New for Albania**; recorded from most European countries, presence in Albania was to be expected. Locality 8; ♀.

Xysticus robustus (Hahn, 1832): A rare species, recorded from West-, Central- and Mediterranean-Europe, range extending into Asia. Locality 13; ♀.

Xysticus thessalicus Simon, 1916: **New for Albania**; described from Greece (Saloniki) to which other localities in Greece (Corfu, Arta in Epirus, Leonidion on the Peloponesos), Croatia, Turkey, and Israel could be added subsequently. Albania perfectly fits into this range. Localities 1, 6, 12; ♂♀.

ULOBORIDAE

Uloborus walckenaerius Latreille, 1806: western and Central-Europe, more common in the Mediterranean region, lacking in some northern countries and Scandinavia. Localities 1, 4, 12, 13; ♂♀.

REMARKS ON GENERA AND SPECIES

Maimuna vestita (C.L. Koch, 1841)

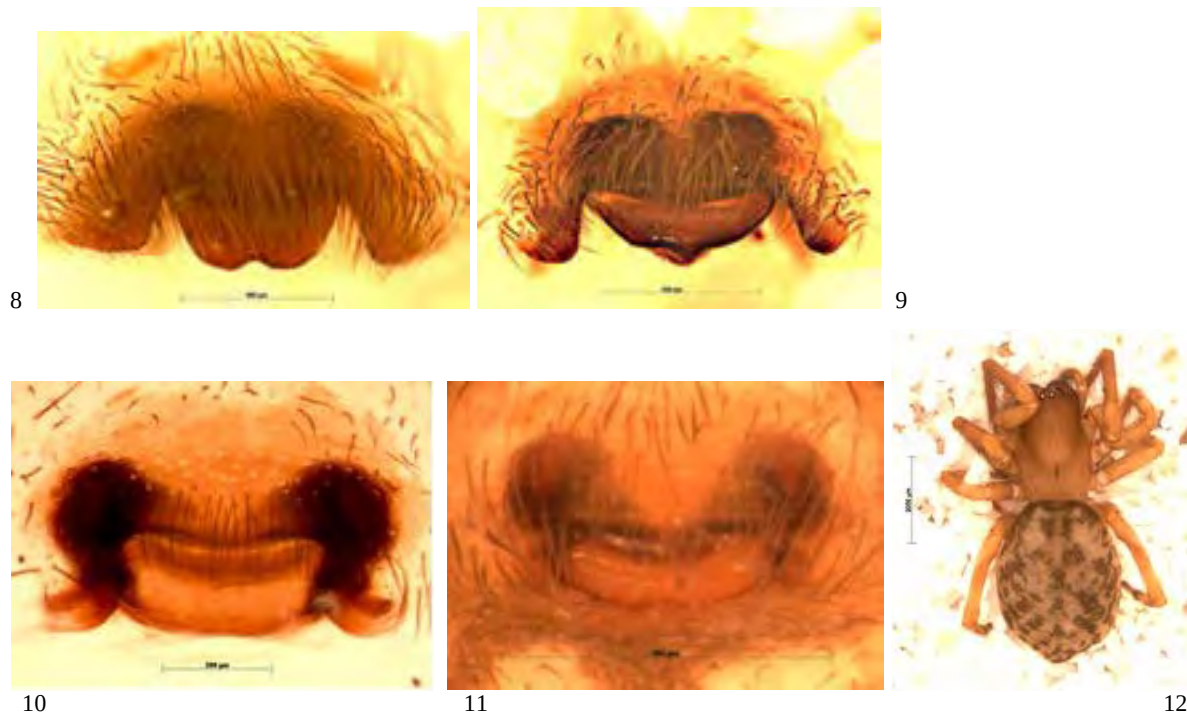
It might be quite complicated with the available literature to easily distinguish between the epigynes of *Maimuna vestita* and other *Maimuna* species. To facilitate determination, a photograph of the epigyne of *Maimuna vestita* is shown in figure 7.

Figure 7. Epigyne of *Maimuna vestita*.

Amaurobius

In our opinion a complex genus with at least two different types of epigynes. During our Albanian fieldwork we collected only females. Males have more diagnostic characters on their palpal organs. In most *Amaurobius* species the females can be separated on size, abdominal pattern, and the external genital morphology and internal vulval structures. Roughly there are two types of epigynes; one with a distinctly protruding ventral median plate which can have different shapes and be broader than long or longer than broad, more evenly

Figures 8-11. *Amaurobius* species, epigynes of (8) *A. cf. kratochvili*, (9) *A. phaeacus*, (10) *A. cf. erberi* or *cf. pallidus*, and (11-12) *Amaurobius* spec.

rounded or tapering posteriorly; the second type shows a more elongate transverse median plate, much broader than long (ratio about 2:1 or more). These two types do not have a principally different structure but show a different external appearance.

Further study in the future may reveal the identity of the specimens or convince us of the necessity to describe new species.

The Balkan area seems to be diverse in *Amaurobius* species if compared to the western Mediterranean and the rest of Europe.

***Cheiracanthium cf. ienisteai* Sterghiu, 1985**

New for Albania

As to the taxonomy in the genus *Cheiracanthium* we can circumscribe it as very unripe. This is already quite clear from the identification tool *Araneae* (Nentwig et al. 2015) where only ten species are dealt with in the identification key while 19 more species are only listed with some illustrations but without any key characters provided. This unbalance shows the lack of specialist's interest in the genus or the degree of complexity.

Females of *Cheiracanthium* can best be distinguished by size, proportional length of leg I, width of the epigyneal orifice, and the internal vulval structures. The use of relative leg length to discriminate between two *Cheiracanthium* species (ratio length prosoma/length femur I) appeared to work well (Van Helsdingen 1979). The entrance pit of the epigyne is usually simple and not distinctly species-specific, so one has to rely on differences in the vulval structures. The genital organ is of relatively simple structure with the entrances of the spermducts in the sidewall of the pit with a simple tube leading to the turning point where it almost directly ends in the receptaculum. The number of coils of the spermduct forms a logic character for the distinction between species. No indication was found of the size of the epigyneal pit – width or height – in any description. This measurement might prove to be useful when shown in a graph in relation to the size of a body part, such as the length of the prosoma.

We collected a few female specimens and one male at different localities. Three females were found along the side river of the Vjosa leading to Benjë: one near the point where it branches off the Vjosa and two in the vegetation on the limestone pavement past the spa near Benjë. A single male specimen was collected near Strëmbec, which also lies in the Vjosa river system. All female specimens are assumed to belong to the same species because of their overall resemblance which can be described as follows.

Specimens light brown with opisthosoma a greyish green with a cardiac mark on the anterior half and a vaguely pigmented band from the cardiac mark to the spinnerets; band as wide as the cardiac mark and still faintly visible in the preserved male and female specimens; laterally of the cardiac mark the surface is strewn

Figures 13-15. *Cheiracanthium* cf. *ienisteai*, male palp, ventral, lateral, and dorsal views. Scale-lines 0,5 mm.

with small white blotches (chromatophores). Legs light brown, frontal pair long, Fe I and Ti I of about equal length, slender, especially the tibia (l/d ratio about 13 in the female, 16 in the male). Width of epigyneal opening 0.15-0.17 mm. Male chelicerae simple, parallel-sided and without any conical humps on frontal side (as in *C. elegans*) or on posterior side (as indicated for *C. seidlitzii* by Borges & Wunderlich, 2008: 264, fig. 27a).

The vulva of our female specimens shows a simple coil of about 3/4 length from entrance to turning point. There are two species which seem to share this character, viz. *C. seidlitzii* L. Koch, 1864 and *C. ienisteai* Sterghiu 1985. Both species are large, 9.5 mm (*C. seidlitzii*, L. Koch 1864, 1866) and 9.1 mm (*C. ienisteai* Sterghiu, 1985), respectively, much larger than our specimens, which measure 6.9 and 7.4 mm. The descriptions presented by the two authors are detailed as to body colours and chaetotaxy, but neither the length of leg segments nor the dimensions of the epigyne are given. *C. seidlitzii* is a Mediterranean and Central-Asian species, *C. ienisteai* so far seems restricted to Romania and Macedonia. No records of either species are available for Albania. The vulva of *C. seidlitzii* was depicted only once (Borges & Wunderlich 2008), that of *C. ienisteai* with the original description (Sterghiu 1985).

The male specimen we obtained at Strëmbec is distinctly different from *C. seidlitzii* because it lacks the hump on the posterior side of the chelicerae as shown by Borges & Wunderlich (2008, fig. 27a). If all specimens collected in the Vjosa river system belong to the same species – an assumption – they should belong to *C. ienisteai*, being the only remaining species with comparable vulval structure. The male palp is depicted here (fig. 13-15). Characteristic is the widely looped embolus.

Despite the difference in size between our specimens and the two species discussed here we prefer to provisionally identify the Albanian specimens with *C. ienisteai*, mainly because our male distinctly differs from the male of *C. seidlitzii*, as indicated above.

It might also be a new species, of slightly smaller size. It is equally possible that *C. ienisteai* is synonymous with *C. seidlitzii*. The male of *C. ienisteai* has not been mentioned in the literature. A revision of the genus is clearly overdue.

***Asthenargus braccianus* Miller, 1938**

New for Albania

A single female specimen was collected at the Forest Reserve Bredhi i Hotovës, N of Përmet, in the detritus layer in mixed broadleaf and coniferous forest (locality 2). The specimen is very small and of light coloration. The epigyne is quite striking as it sticks out at a right angle from the ventral surface of the opisthosoma. The specimen is assigned to *A. braccianus* although we have to admit that it is no more than the best choice.

Figures 16-18. *Asthenargus bracianus*, epigyne, ventral, caudal and lateral views.

Measurements (in mm). Total length 2.0; prosoma, length 0.82, width 0.62; opisthosoma, length 1.11, width 0.75, height 0.80. Femur I 0.70, tibia I 0.63. Tm I 0.32, Tm IV absent. Tibia I, diameter 0.087, length of basal d-spine 0.137. Dorsal spines on tibiae, 2-2-1-1.

Asthenargus bracianus is a rare species of which few records exist. It was described (Miller 1938) after a single female from a cave on the Island Brac south of Split in the Adriatic Sea, Croatia. In 1969, Wunderlich described *Gongyliidiellum malickyi* from a single female collected with a pitfall trap near Dürnstein in the region Wachau, Niederösterreich, Austria. In both cases the epigyne is described and depicted. Thaler (Thaler 1976) presented two more localities in northern Italy (Trentino, Monte Brione above Riva) and Greece (Makedonia, Kerkine Mountains) and depicts epigyne and vulva from different angles. In 1991 (Thaler 1991) the male is finally described after material from Austria (Burgenland, Parndorfer Platte), while more material is recorded from Italy (Liguria, Grotta dei Branzi near Lerici). More recent records were provided for Macedonia (Komnenov 2010, 2013), Slovenia (Kostanjšek & Gorjan 2013, Kostanješek & Kuntner 2014) and Romania (Weiss & Urák 2009).

The available descriptions, measurements, and illustrations show a lot of variation, probably due to the different angles under which the epigyne was looked at. It is, for instance, difficult to match Wunderlich's figure of the epigyne with that of the vulva (Wunderlich 1969, sub *Gongyliidiellum malickyi*, figs. 35 and 36) on first sight, but it is now clear that the vulva (fig. 36) is shown from the anterior side, while the epigyne is depicted as seen more from the ventral side (fig. 35). Strange enough none of the authors have depicted the epigyne from the backside which shows a median septum, though that part is visible in the lateral view of the organ as published by Thaler (Thaler 1976, figs. 2 and 6). Our specimen deviates from the descriptions of *A. bracianus* and *G. malickyi* in the colour of the opisthosoma which is grey in our specimen, but indicated as blackish ("schwärzlich", Thaler 1976) or dark-grey ("dunkelgrau", Wunderlich 1969).

***Heterotrichoncus pusillus* (Miller, 1958)**

New for Albania

A single female specimen was collected on April 23, 2014 in the Forest Reserve Bredhi i Hotovës, Province Gjirokastrë, Albania on the border of an open grassland and forest.

Because the specimen is very small we decided to keep it intact and study and describe its external morphology and try to get an impression of the vulval structure by soaking the complete specimen in lactic acid instead of dissecting the specimen and destroying the abdomen. The disadvantage of this procedure is that it impedes an inspection from the dorsal side of the vulva and consequently does not allow to obtain an understanding of its spatial, three-dimensional structure. It only provides a fingerprint impression of the organ.

The identification proved to be difficult despite the use of available tools such as that of Araneae (Nentwig et al., version 4.2015) and other relevant literature. The Albanian specimen in our opinion most closely resembles *Heterotrichoncus pusillus* (Miller, 1958). A description of the specimen is given below.

Trichoncus pusillus was described by Miller after material from (then) Czechoslovakia, now the Czech Republic. Denis still included it in *Trichoncus* in his treatise of this genus (Denis 1965) but Wunderlich based a new genus *Heterotrichoncus* on this single species (Wunderlich 1970). Millidge (Millidge 1977) suggests that *Heterotrichoncus* could be a junior synonym of *Trichoncoides* Denis 1950. It cannot be denied that there is a fair amount of general resemblance between the species of *Trichoncoides* and *Heterotrichoncus pusillus* but this is not the moment to reflect any further on the real taxonomic relationship between these two genera.

According to Wunderlich (1970) *Trichoncus pusillus* did not fit in *Trichoncus* because specimens he obtained from Austria had striking stridulating ridges on the branchial opercula (lacking in *Trichoncus*) and structural differences in the genitalia. He also states that specimens of *Heterotrichoncus* are of light coloration (dark with blackish abdomen in *Trichoncus*). We did not find any male specimen in Albania so male palpal characters could not be checked. The color of the Albanian female is light indeed. We assume that the

stridulating files on the opercula are a male character and its absence in the Albanian specimen therefore is of no importance.

Description.

Small specimen of light brown color. A striking character are the light yellow knees consisting of the patellae and the basal one-sixth of the tibia.

Measurements (in mm). Total L 1.4. Prosoma L 0.52, W 0.40. Opisthosoma L 0.90, W 0.62, H 0.60. Clypeus H 0.062. Chelicerae L 0.19, W 0.10.

Legs:

	I	II	III	IV
Fe	0.39	0.36	0.31	0.42
Pa	0.15	0.14	0.12	0.13
Ti	0.32	0.29	0.24	0.39
Mt	0.25	0.23	0.21	0.25
Ta	0.24	0.24	0.22	0.22

Tm I 0.30, Tm IV absent. Tibiae: dorsal spines formula 1-1-1-1. Length of d-spines 1.5 Ø.

Epigyne. Because of the minute size of the specimen we did not dissect the genital organ and studied the epigyne and the internal vulval structures only from the ventral side in the cleared specimen (fig. 19). External view before clearing: a median ventral plate can be distinguished between two more chitinized lateral plates, their margins converging anteriorly and disappearing below a median transverse structure which covers with a bow-like widening the entrances of the spermducts at either side. Internal structure: at either side one can distinguish a thick-walled duct of about one single loop towards the receptacula seminis.

Figure 19. *Heterotrichoncus pusillus*, vulva, ventral view.

Distribution.

Apparently Miller waited with describing *Trichoncus pusillus* until he had obtained both sexes (Miller 1958). He first collected two females from the surroundings of Brno (2♀, Hadecka Planinka NNR, 15.vi.1951, altitude 350 m). Much later he obtained both sexes (2♂ 1♀, Pavlov, Pavlovske Vrchy hills, v-vi.1954) in Southern Moravia, both in (then) Czechoslovakia, now in the Czech Republic. Subsequently the species was included in its treatise on the spiders of the Czechoslovakian fauna (Miller 1977). Distribution data were extracted from the Catalogue of spiders of the Czech Republic (Buchar & Ruzicka 2002). Denis still included it in *Trichoncus* in his article on this genus (Denis 1965) but already expressed his doubts about the correct placement in that genus. He based his comments on a female specimen from Czechoslovakia he had received as a gift from Miller and we assume the specimen now is in the Muséum National d'Histoire Naturelle in Paris. Wunderlich (1970) based his decision to place this species in a separate genus *Heterotrichoncus* on a male and female specimen he had collected in Austria (Pfaffenberg in Kärnten, no more details).

More recent records are from European Russia; Tanasevitch et al. (Tanasevitch et al. 2012) report a single male specimen from limestone steppes in the Russian plain (Ulyanovsk Region, Starokulatsky District, env. of Ust'-Kulatka, Mt. Zolotaya, 52.61075N 47.69865E, altitude 200 m, steppe zone, steppe with limestone outcrops, dry sandy-stony steep slope with sparse meadow-steppe vegetation, under stones). From Spain the species is recorded by Perez & Mendez (Perez & Mendez 2013) from Asturias, where two males were found in a beech forest at Joyosa de Redimuna in the National Parc Montana de Covadonga at an altitude of 1,280 m.

In the World Spider Catalog as well as in Fauna Europaea the species is also mentioned for Slovakia, which is based on an older, not updated checklist of the spiders of Slovakia composed by Stanislav Korenko (year unknown). Peter Gajdos informed me (pers com.) that the inclusion of *Heterotrichoncus pusillus* in the Catalog of the Slovakian spiders (Gajdos et al. 1999) was a mistake since it concerned *Trichoncus kulczynskii* Miller, 1935. The mistake was copied in the checklist of Korenko on the internet. Therefore Slovakia has to be removed from the distribution pattern of *H. pusillus*.

We may conclude that *Heterotrichoncus pusillus* is a very small and very rarely collected thermophilous spider occurring in Spain, Austria, European Russia, and now also Albania. A wide distribution of a relatively rare species.

***Tapinocyba cf mitis* (O. P.-Cambridge, 1882)**

New for Albania

A single female was collected at the Forest Reserve Bredhi i Hotovës by sifting litter in mixed forest. It clearly belongs to *Tapinocyba*. The key in Araneae Spiders of Europe (Nentwig et al. 2015) does not lead to any of the eight species included in the key, nor can any resembling species be found in the nine species not included in the key, among which four species are only known from the male sex.

The only species so far recorded from Albania, *T. pallens*, differs from our specimen in the absence of a “continuous anterior margin” as mentioned in the key and shown in the illustrations. In our specimen the posterior portion of the median plate (behind the constriction) is approximately as long as wide, which agrees more or less with *T. mitis* as illustrated by Roberts (Roberts 1987) but deviates from that species by the more narrow anterior loops of the spermducts. *T. mitis* has a illogic disjunct distribution with records from Great Britain, France, Spain, Latvia, and Bulgaria.

The specimen probably represents a new species but this needs further study.

***Trichoncus cf. sordidus* Simon, 1884**

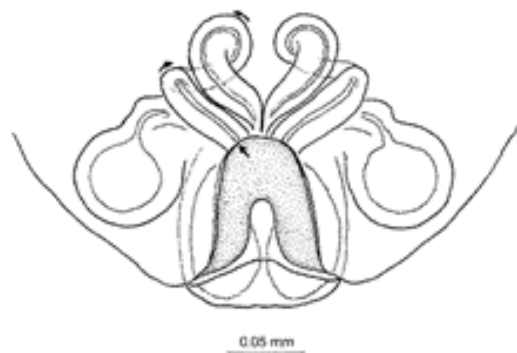
Two female specimens were found at Strëmbec (locality 6). They have the typical appearance of a *Trichoncus*, such as the relatively coarse setae on the opisthosoma. The specimens differ from the single specimen mentioned by us (IJland et al. 2014) from Italy (surroundings of Castellabate) in that the shape of the entrance of the epigyne as seen in the ventral aspect has a different outline. In the Italian specimen (fig. 20, 22) there is a bell-shaped outline of the cavity where the entrances of the spermducts are situated. In the Albanese specimens (fig. 21, 23) this cavity is widened anteriorly. This might represent a different species, but a decision on the taxonomic status of the Albanian specimens has to be postponed until the type-material of *T. sordidus* in Paris is examined. In fact we have no idea about the meaning of this difference in anatomy, nor do we know anything about a possible degree of variation of this character within *T. sordidus* as the species is recognized at present.

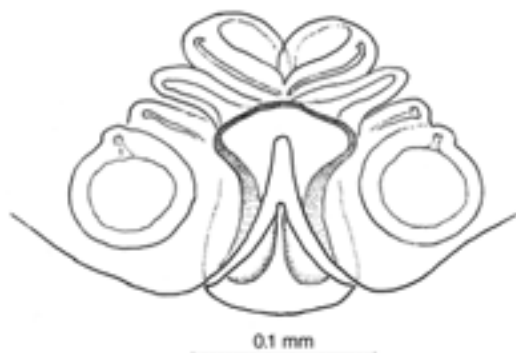
20

21

22

23

Figures 20-23. *Trichoncus sordidus*, vulva. 20, 22, specimen from Castellabate, Salerno, Italy; 21, 23, specimen from Gjirokastër, Strëmbec, Albania. Note the differences in shape of the median cavity at either side of the median inverted-Y-shaped entrances. Figs. 20 and 22 copied from IJland & Van Helsdingen 2014.

Miller, in his treatise of the Mohelna spiders in the Czech Republic (Miller 1947: 67, pl.8 fig. 3) clearly had a specimen corresponding with our Albanian type. Miller thought that a specimen from France (Alpes-Maritimes) which he received from Simon was misidentified and represented a different species, for which he suggested the name *Trichoncus sordidatus*, but this suggestion so far has been neglected. *T. sordidatus* is simply listed as a synonym of *T. sordidus*. In his later treatise on the spiders of Czecho-Slovakia (Miller 1971) the same illustration of 1947 is used. Wiehle's illustration, after a German specimen from Baden-Württemberg (Wiehle 1967, fig. 17) is unclear, and so is the illustration in Heimer & Nentwig (Heimer & Nentwig 1991, fig 694), which looks as if it is a copy of Wiehle's figure. Wunderlich, again, copies Wiehle's illustration (Wunderlich 2011, fig. 106). Denis clearly illustrates our Italian (Castellabate) type (Denis 1965, fig. 12). After this quick and superficial analysis of the available illustrations in the literature it becomes clear that a re-examination of material in collections is needed to clarify the observed differences.

Walckenaeria abantensis Wunderlich, 1995

New for Albania

Our specimen, a single female from litter in the Forest Reserve Bredhi i Hotovës, deviates slightly from the illustration, not in the general measurements but in the vulva in that the ducts in the dorsal plate run parallel in anterior direction (fig. 24) and do not converge medially as in the figures of Wunderlich (1995a, fig. 88) and Bosmans (Bosmans et al. 2009, fig. 23).

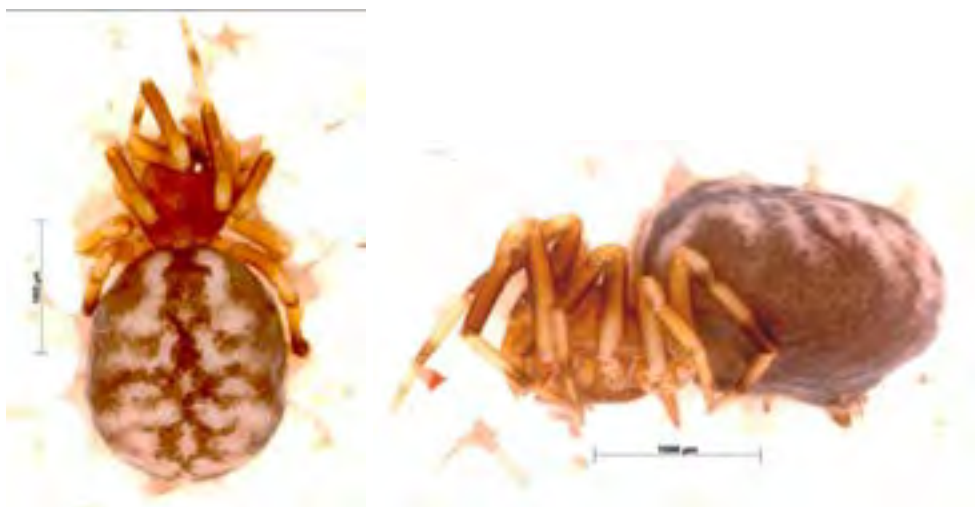

Figure 24. *Walckenaeria* cf *abantensis*, vulva ventral view.

***Dipoena nigroreticulata* Simon, 1879**

New for Albania

A single female was collected on an area of limestone pavement near Benjë, 1.v.2014, altitude 360 m. The species has an abdominal pattern of irregular beige-colored figures on a darker background (figs. 25-26). The spinnerets are invisible from above because the rounded posterior part of the opisthosoma bulges over them.

Figures 25-26. *Dipoena nigroreticulata*, dorsal and lateral views. Scale line 1 mm.

This species shows a rather disjunct distribution pattern, probably because it is not easily collected. Numbers of collected specimens are low in the records. Records are available from Portugal, France, Germany, Austria, Czech Republic, Slovakia, Hungary, Croatia, Greece (Crete), Poland, and Romania, and Bulgaria (Van Helsdingen 2015). The next eastward record comes from Azerbaijan (Mikhailov 2013).

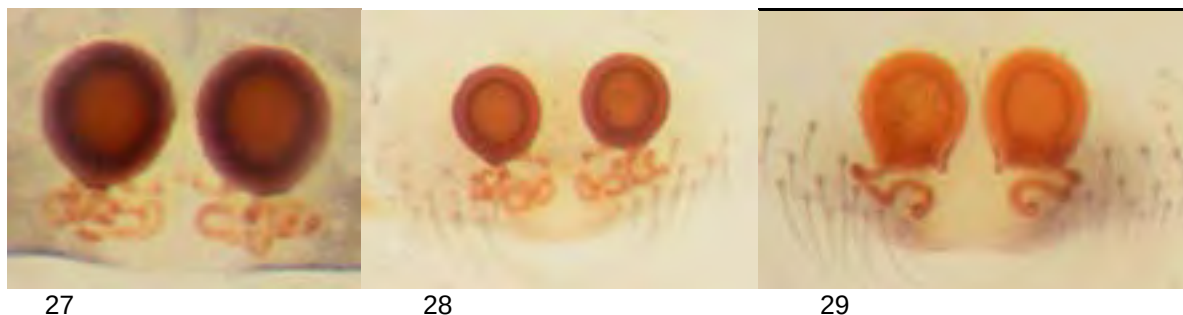
***Robertus mediterraneus* Eskov, 1987**

New for Albania

The species is very similar to *R. lividus*, and especially determination of males might give problems (Knoflach 1992). Eskov described the species, and gave in his diagnosis that it could be distinguished from *L. lividus* by the shape of the bifid apex of the median apophysis' inner branch (Eskov 1987). Knoflach lists some more differences (Knoflach 1992). The tip of the embolus in the non-expanded palp is ventrally visible in *R. lividus*, but not in *R. mediterraneus*. The distal part of the embolus of *R. mediterraneus* tapers gradually to a point, while this part of *R. lividus* remains broad and at the end is cut off rather abruptly. This difference is reflected in the furrow of the conductor, the furrow being shallow and broad in *R. lividus*, and deep and narrow in *R. mediterraneus*. Another subtle difference in the conductor is that the posterior tip in *R. mediterraneus* is truncate in *R. lividus*, and more pointed in *R. mediterraneus*. Last, the posterior part of the tegular apophysis is pointed in *R. mediterraneus* and rounded in *R. lividus*. It is very likely that many older records of *R. lividus* from southern Europe actually concern *R. mediterraneus*, as was already mentioned by Eskov, and confirmed by Knoflach (Eskov 1987, Knoflach 1992).

Theridion spec. melanurum-group

Distinction between the species of this species-complex remains too difficult for reliable identification and we therefore prefer to mention the presence of specimens in our collecting samples belonging to this group of species rather than publish a wrong identification for Albania. Females were collected of three different species.

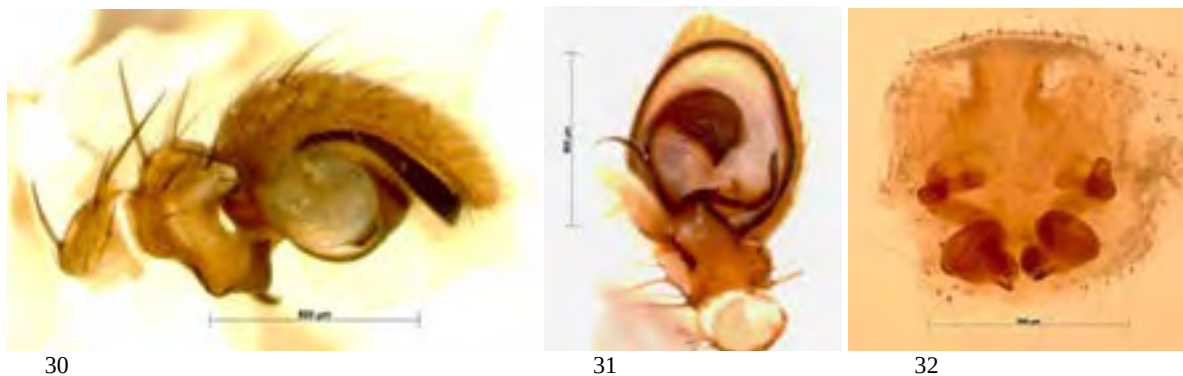

Figures 27-29. Vulvae of females from the *Theridion melanurum* species group. Fig 27 Species A, fig 28 Species B, fig 29 Species C

***Xysticus thessalicus* Simon, 1916**

New for Albania

We note some differences between our specimens - one male and two female specimens from three different localities - and the available descriptions and figures of *Xysticus thessalicus*. For that reason we supply some photographs of the genitalia of our specimens. We are convinced that our specimens do not belong to *X. thessalicoides* because in the male palp the tegular apophysis is not as much developed as shown by Wunderlich (Wunderlich 1995b, figs. 8-15), while in the epigyne the distance between the posterior margins of the two

Figures 30-32. *Xysticus thessalicus*, male palp, lateral and ventral views; vulva. ventral view.

grooves and the epigastric furrow is much larger (about three times the length of a groove). In our male the shape of the tibial apophysis looks different while the tegular apophysis is extremely weakly developed (figs. 30, 31), even weaker than in *X. thessalicus*. The ducts in the vulva (fig. 32) seem to run a slightly different course as compared to those depicted by Azarkina and Logunov (Azarkina et al. 2001: figs. 18-19). We get the impression that there are more species in the *thessalicus*-species-group than described so far and that our specimens do not fit seamlessly in *X. thessalicus*.

REFERENCES

- Azarkina, G. N. & D.V. Logunov 2001. Separation and distribution of *Xysticus cristatus* (Clerck, 1758) and *X. audax* (Schränk, 1803) in eastern Eurasia, with description of a new species from the mountains of central Asia (Aranei: Thomisidae). – *Arthropoda Selecta* 9: 133-150.
- Bolzern, A., D. Burckhardt & A. Hänggi, 2013. Phylogeny and taxonomy of European funnel-web spiders of the *Tegenaria-Malthonica* complex (Araneae: Agelenidae) based upon morphological and molecular data. – *Zoological Journal of the Linnean Society* 168: 723-848.
- Bolzern, A. & A. Hänggi 2006. *Drassodes lapidosus* und *Drassodes cupreus* (Araneae: Gnaphosidae) – eine unendliche Geschichte. – *Arachnologische Mitteilungen* 31: 16-22.
- Bosmans R., L. Baert, J. Bosselaers, H. De Koninck, J.-P. Maelfait & J. Van Keer 2009. Spiders of Lesbos (Greece). – *Nieuwsbrief Belgische Arachnologische Vereniging* 24 (suppl.): 1-70.
- Borges, P. A. V. & J. Wunderlich 2008. Spider biodiversity patterns and their conservation in the Azorean archipelago, with descriptions of new species. – *Systematics and Biodiversity* 6: 249-282.
- Buchar, J. & V. Ruzicka 2002. Catalogue of the spiders of the Czech Republic. – Peres Publishers, Praha, Czech Republic.
- Denis, J. 1965. Notes sur les érigonides. XXVIII Le genre *Trichoncus* (Araneae). – *Annales de la Société Entomologique de France* (N.S.) 1: 425-477.
- Eskov, K. Y. 1987. The spider genus *Robertus* O. Pickard-Cambridge in the USSR, with an analysis of its distribution (Arachnida: Araneae: Theridiidae). – *Senckenbergiana Biologica* 67: 279-296.
- Gajdos, P., J. Svaton & K. Sloboda 1999. Katalóg pavúkov Slovenska - Catalogue of Slovakian Spiders. – Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava.
- Helsdingen, P.J. van 1979. Remarks concerning Clubionidae. – *Bulletin of the British Arachnological Society* 4: 298-302.
- Helsdingen, P.J. van 2015. Araneae. In: Fauna Europaea Database (Version 2015.2). – <http://www.european-arachnology.org>
- IJland, S. & P.J. van Helsdingen 2014. On some spiders (Arachnida, Araneae) from the surroundings of Castellabate, Italy. – *Nieuwsbrief SPINED* 34: 16-33.
- Knoflach, B. 1992. Neue *Robertus*-Funde in den Alpen: *R. mediterraneus* Eskov und *Robertus* sp. (Arachnida, Aranei: Theridiidae). – *Berichte des Naturwissenschaftlich-Medizinischen Vereins in Innsbruck* 79: 161-171.
- Komnenov, M. 2010. Preliminary report on the results of investigation on the cave spider fauna in the frame of international speleological expedition to Mountain Hekurave, south slope of Prokletije, Albania. – *Progressione* 57(1-2): 144-146.
- Komnenov, M. 2013. Spider fauna of the Osogovo Mt. Range, Northeastern Macedonia. – *Fauna Balkana* 2: 1- 267.
- Kostanjšek, R. & A. Gorjan A. 2013. A contribution to the Slovenian spider fauna – II. – *Natura Sloveniae* 15: 5-12.
- Kostanjšek, R. & M. Kuntner 2014. Araneae Slovenia: A national spider species checklist. – Internet: <http://www.bioportal.si/katalog/araneae.php>
- Korenko, S. [year?] Checklist of Slovakia Spiders. – <http://www.pavuky.sk/en/checklist.htm>
- Mikhailov, K.G. 2013. The spiders (Arachnida: Aranei) of Russia and adjacent countries: a non-annotated checklist. – *Arthropoda Selecta*, Suppl. 3: 1-262.
- Miller, F. 1938. Zwei neue Höhlenspinnen aus den Grotten Jugoslaviens. – *Festschrift Embrik Strand* 4: 629-633.
- Miller, F. 1958. Drei neue Spinnenarten aus den mährischen Steppengebieten. – *Věstník Československé Zoologické Společnosti v Praze* 22: 148-155.
- Miller, F. 1971. Pavouci-Araneida. – *Klíč zvířeny ČSSR* 4: 51-306.
- Millidge, A. F. 1977. The conformation of the male palpal organs of linyphiid spiders, and its application to the taxonomic and phylogenetic analysis of the family (Araneae: Linyphiidae). – *Bulletin of the British Arachnological Society* 4: 1-60.
- Nentwig W., T. Blick, D. Gloor, A. Hänggi & C. Kropf 2015. Araneae Spiders of Europe, Version 04.2015. – www.araneae.unibe.ch.
- Pérez Sánchez, D. & M. Méndez Iglesias 2013. Aranas epigeas (Araneae) de los hayedos del Parque Natural de la Montana de Covadonga (Norte de España). – *Revista Iberica de Aracnologia* 23: 83-89.
- Roberts, M.J. 1987. The spiders of Great Britain and Ireland 2: Linyphiidae. – Harley Books Colchester.
- Sterghiu, C. 1985. Fam. Clubionidae. In: Fauna Republicii Socialiste România: Arachnida, Volumul V(4). Academia Republicii Socialiste România, – Bucharest.
- Tanasevitch, A.V. & Y.G. Alekseenko 2012. To the knowledge of the linyphiid spider fauna (Aranei: Linyphiidae) of limestone steppes in the Russian plain. – *Caucasian Entomological Bulletin* 8: 193-198.
- Thaler, K. 1976. Über wenig bekannte Zwergspinnen aus den Alpen, IV (Arachnida, Aranei, Erigonidae). – *Archives des Sciences, Genève* 29: 227-246.
- Thaler, K. 1991. Über wenig bekannte Zwergspinnen aus den Alpen-VIII (Arachnida: Aranei, Linyphiidae: Erigoninae). – *Revue Suisse de Zoologie* 98: 165-184.
- Weiss I. & I. Urák 2009. Faunenliste der Spinnen Rumäniens (Checklist of the Romanian spiders) (Arachnida: Araneae). – <http://www.arachnologie.info/fauna.htm> (last update 7.01.2009)

- Wiehle, H. 1967. Beiträge zur Kenntnis der deutschen Spinnenfauna, V. (Arach., Araneae). – *Senckenbergiana Biologica* 48: 1-36.
- Wunderlich, J. 1969. Zur Spinnenfauna Deutschlands, IX. Beschreibung seltener oder bisher unbekannter Arten (Arachnida: Araneae). – *Senckenbergiana Biologica* 50: 381-393.
- Wunderlich, J. 1970. Zur Synonymie einiger Spinnen-Gattungen und -Arten aus Europa und Nordamerika (Arachnida: Araneae). – *Senckenbergiana Biologica* 51: 403-408.
- Wunderlich, J. 1995a. Beschreibung bisher unbekannter Arten der Baldachinspinnen aus der Östlichen Mediterraneis (Arachnida: Araneae: Linyphiidae). – *Beiträge zur Araneologie* 4: 655-686.
- Wunderlich, J. 1995b. Zur Kenntnis west-paläarktischer Arten der Gattungen *Psammitis* Menge 1875, *Xysticus* C.L. Koch 1835 und *Ozyptila* Simon 1864 (Arachnida: Araneae: Thomisidae). – *Beiträge zur Araneologie* 4: 749-774.
- Wunderlich, J. 2011. Extant and fossil spiders (Araneae). – *Beiträge zur Araneologie* 6: 1-640.

BINNENWANDELENDE EXOTEN

Peter J. van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, P.O. Box 9517, 2300 RA Leiden, Netherlands (helsdingen@naturalis.nl)

ABSTRACT

Recent records of introduced species (*Phoneutria* spec., *Heteropoda venatoria* (female with egg-cocoon), *Eusparassus walckenaeri*, *Steatoda nobilis*, *Macrothele calpeiana*, and *Zoropsis spinimana*) in the Netherlands are briefly discussed. The formerly rare *Steatoda grossa* has become a well-established common dweller in houses and sheds.

Key words: introduced species, Netherlands

INLEIDING

Naast de menselijke immigratiegolf, waarover we dagelijks worden geïnformeerd via de media, is er natuurlijk ook een minder opvallende stroom van planten en dieren die ons land binnenkomen. Zeker bij de kleinere dieren baren ze minder opzien en de pers besteed er nauwelijks aandacht aan. Tenzij er iets mis gaat en dan ook nog in de komkommertijd. Dan komt het mooi uit als opvulling.

MELDINGEN VAN SOORTEN

Phoneutria

Enige opwinding was er begin juli van dit jaar. Bij de bloemenveiling in Rijnsburg werd een vreemde spin gesignaleerd. Via sms en email werd Naturalis gewaarschuwd, geheel volgens het daar geldende protocol. De bijgevoegde foto maakte duidelijk dat het om een *Phoneutria*-soort ging. Ik verzocht onmiddellijk om het dier te vangen en ontsnappen te voorkomen. De beet van een *Phoneutria* is op zijn minst onplezierig. De schrijver van het bericht meldde dat hij al gevangen was, maar een minuut later kwam er een nieuw bericht: de chauffeur van de vrachtauto had hem losgelaten, want volgens hem was het een gewone Nederlandse soort. Volgens de foto beslist niet! In een bosje gegooit! Dat was dus niet volgens het protocol. Een *Phoneutria*! Het werden drukke dagen, alle media wilden alles weten over de mogelijkheid dat hij ergens in huizen in de buurt zou opduiken, hoe snel hij kon lopen, hoe lang hij zou leven. En natuurlijk of hij giftig was, waarmee dan altijd wordt bedoeld of hij ons kan bijten en wat de gevolgen voor het slachtoffer zijn. Ctenidae, waartoe *Phoneutria* behoort, hebben sterk gif en de beet zal behoorlijk vervelend zijn. De kunst is dan om bij het beantwoorden van zulke vragen geen paniek te zaaien maar wel te waarschuwen. Het mooiste was het rood-witte lint dat de beveiliging had opgehangen alsof de spin niet uit het bosje mocht. De spin is nooit meer teruggezien. Sommigen vrezen nog steeds dat er zich nu een hele populatie zal ontwikkelen. Dat het geval zo veel aandacht kreeg was natuurlijk het gevolg van weinig ander nieuws in de komkommertijd.

Eerder dit jaar was er al een *Phoneutria* gezien in een winkel in Amsterdam in een kist tomaten. Er zijn ook waarnemingen gedaan in België (*P. nigriventer*) en in Duitsland (*P. boliviensis*) (Van Helsdingen 2015, Fauna Europaea).

Heteropoda venatoria (Linnaeus, 1767)

Regelmatig komen er meldingen van wat in ons land meestal de bananenspin wordt genoemd. Ze komen vooral binnen bij importeurs van tropisch fruit. We hebben vaste leveranciers onder die bedrijven. Meestal zijn het vrouwtjesspinnen, soms mannetjes, maar onlangs kregen we een vrouwtje van *Heteropoda venatoria* met een eicoon. Meteen na binnenkomst in Naturalis kwamen de jongen al uit de eicoon. Een ronde, afgeplatte, dus schijfvormige cocon die onder het lichaam werd meegedragen. Er kwamen 18 jongen uit de cocon. In principe zou zo iets een tijdelijke populatie kunnen opleveren. Tot nu toe is dat nog niet voorgekomen. De jonge dieren worden uitgekweekt om ervaring met kweken op te doen, maar ze zullen natuurlijk niet worden losgelaten.

Eusparassus walckenaeri (Audouin, 1826)

Een verrassing was een melding van een ongewone spin die iemand in de keuken van een woning in Ridderkerk zag zitten. Aan de meegestuurde foto was inderdaad te zien dat het geen inheemse soort was. De Ridderkerkse familie was direct bereid de spin naar Naturalis te brengen. Het was een volwassen mannetje van wat later gedetermineerd kon worden als *Eusparassus walckenaeri* (Sparassidae), naar mijn weten niet eerder in ons land gezien. Het natuurlijk verspreidingsgebied van *E. walckenaeri* omvat Noord-Afrika en het Midden-Oosten – tot in Irak – en aan de noordzijde van de Middellandse zee Turkije, Griekenland en Italië (Sicilië). Determinatie was goed mogelijk met behulp van het artikel van Moradmand & Jäger (Moradmand et al. 2012).

Steatoda nobilis (Thorell, 1875)

Johan Bink meldde *Steatoda nobilis* eerder (Bink 2014) uit ons land. Hij kweekte een jong exemplaar dat hij had gevonden op de Maasvlakte op tot volwassen mannetje. Er bestond een eerdere waarneming (Waarneming.nl, ongevalideerd) uit een tuincentrum in Amersfoort, maar er was geen controleerbaar materiaal. Het opgekweekte exemplaar van de Maasvlakte was dus de eerste controleerbare melding. Nu (6.viii.2015) wandelde er een mannetje in Naturalis in Leiden rond, in het Pesthuis om precies te zijn.

De soort werd beschreven van Madeira en vervolgens vandaar met bananen in Engeland geïmporteerd. Eerste gepubliceerde waarneming in Engeland, uit Torquay aan de Engelse zuidkust, dateert van 1879 (O. Pickard-Cambridge 1879). Een tweede vermelding door Jackson (Jackson 1907) kwam uit Hastings. Inmiddels is de soort goed verspreid langs de Engelse zuidkust. In de loop van de tijd zijn er veel vondsten gepubliceerd uit vele landen in Europa (zie Fauna Europaea, Van Helsdingen 2015). Inmiddels is de soort ook in Californië aangeland (Vetter et al. 2012).

De algemene opvatting is dat deze endemische soort uit Macaronesië (Madeira en Canarische eilanden) zijn areaal heeft uitgebreid over grote delen van Europa onder invloed van menselijk handelen. Wanneer men zich baseert op de verspreidingsgeschiedenis volgens opeenvolgende gepubliceerde meldingen is dat een logisch klinkend verhaal. Het is niet onmogelijk dat het zo is gegaan, maar het is niet duidelijk of *S. nobilis* inderdaad een endemische soort is van de eilanden westelijk van Afrika. Soorten van het genus *Steatoda* blijken goede verspreiders te zijn omdat ze gemakkelijk meekomen met ladingen in handelsstromen. Zo zou deze soort ook in de Macaronesische archipel beland kunnen zijn en ligt het oorspronkelijke gebied elders. Madeira staat bekend om het hoge percentage aan niet inheemse soorten. Intensief handelsverkeer – van oudsher – was daarvan de oorzaak. Bij spinnen zal het overbrengen niet met opzet zijn gebeurd.

Diverse *Steatoda*-soorten worden steeds vaker gemeld en sommige soorten worden duidelijk algemener. *Steatoda grossa* is in ons land al een redelijk algemene soort aan het worden, terwijl hij midden vorige eeuw tot kassen beperkt was en nu regelmatig in huizen en schuren opduikt. Voor een tamelijk grote en opvallende spin met glimmend kogelrond achterlijf kan dat niet worden afgedaan met gemakkelijk over het hoofd gezien zijn. Meldingen komen regelmatig binnen omdat hij toch wat angst inboezemt en associaties oproept met de Zwarte weduwe. Andere kogelspinnen lijken zich eveneens uit te breiden.

Macrothele calpeiana (Walckenaer, 1805)

Nederland is een land met veel handel in snijbloemen, potplanten en bospantsoen. Export, maar ook import. Af en toe bereikt mij een waarneming van *Macrothele calpeiana* en steeds is er een link met een gekocht olijfbloempje. De wat oudere olijfbloempjes hebben meestal voldoende holtes in de stam om als woonruimte voor deze soort te dienen. Mogelijk wordt de ruimte op den duur te klein en gaan ze op zoek naar iets ruimers. Of een mannetje gaat op zoek naar een vrouwtje. Midden september was er weer een melding uit Elsloo in Limburg.

Zoropsis spinimana (Dufour, 1820)

Ook van deze soort komt af en toe een waarneming binnen. Midden september werd er weer een gezien in IJsselstein en Brunssum. Het blijft bij losse waarnemingen die vaak niet te verklaren zijn door recente terugkeer van vakantie.

LITERATUUR

- Bink, J. 2014. *Parasteatoda tabulata* Levi, 1980 (Araneae, Theridiidae) voor het eerst waargenomen in Nederland. – Nieuwsbrief Spined 34: 12-15.
- Helsdingen, P.J. van, 2015. Araneae, IN: Fauna Europaea. Database European spiders and their distribution - Distribution - Version 2015.2 – <http://www.european-arachnology.org/reports/fauna.shtml>
- Jackson, A. R. 1907. On some rare arachnids captured during 1906. – Annual Report and Proceedings of the Chester Society of Natural Science, Literature and Art 6: 1-8.
- Moradmand, M. & P. Jäger 2012. Taxonomic revision of the huntsman spider genus *Eusparassus* Simon, 1903 (Araneae: Sparassidae) in Eurasia. – Journal of Natural History 46: 2439-2496.
- Pickard-Cambridge, O. 1879. On some new and rare British spiders, with characters of a new genus. – Annals and Magazine of Natural History (5)4: 190-215.
- Vetter, R. S. & M.K. Rust 2012. A large, European combfoot spider, *Steatoda nobilis* (Thorell 1875) (Araneae: Theridiidae), newly established in Ventura County, California. – The Pan-Pacific Entomologist 88: 91-97.

RECENTE WIJZIGINGEN NOMENCLATUUR

Styloctetor compar (Westring, 1861) is de nieuwe naam voor wat tot nu toe *Styloctetor stativus* heette. De reden van wijziging is het controleren van het type-exemplaar van *Erigone compar* Westring, 1861 in de collectie van het Naturhistoriska Riksmuseet in Stockholm. Die soort zat al lang niet meer in *Erigone*, maar was overgebracht naar het genus *Gongylidiellum*, waar het als erkende soort voorkomend in Wit-Rusland en Ukraine bleef voortbestaan. Het nieuwe onderzoek door Breitling (Breitling et al. 2015) leidde tot het herkennen van de soort als synoniem van *Styloctetor stativus*, met als gevolg dat de naam van “onze” soort (uit 1881) moet wijken voor de oudere naam (uit 1861). De internationale nomenclatuurregels schrijven dat voor: de oudste naam heeft prioriteit. Afwijken van die regel is alleen mogelijk als de oudere naam nooit werd gebruikt of de wijziging te verstorend uitpakt, maar van beide is geen sprake. Het voorstel tot wijziging is dus overgenomen en in de World Spider Catalog verwerkt (Nentwig et al. 2015).

Er is nog een tweede verandering te melden voor een soort uit ons land, een wijziging die trouwens al een tijdje geleden plaatsvond. Voortaan mag de vermeende ondersoort *purbeckensis* van *Pardosa agrestis* weer als volwaardige soort worden behandeld. *Pardosa* is geen gemakkelijk genus en er zijn regelmatig subgenera benoemd, een fenomeen dat binnen de arachnologie niet zo algemeen is.

Bij *Pardosa* is een duidelijk patroon op het prosoma te zien bestaande uit een middenstreep en zijranden, die afsteken tegen de kleur van het lichaamsdeel: meestal lichte banden op een donkerder ondergrond. Er werd erg veel waarde gehecht aan die tekening als bruikbaar taxonomisch kenmerk. De middenstreep is smal en liep voor puntig uit, of hij is juist naar voren toe verbreed. De zijbanden lopen ononderbroken door of zijn opgedeeld in kleinere vlekken. Men worstelde met de betekenis daarvan als soortkenmerk en probeerde die in samenhang met de morfologie van de genitalia te interpreteren. Dat leidde af en toe tot het onderscheiden van ondersoorten: de genitalia gaven de doorslag voor de soortherkenning, maar men wilde niet gemakkelijk de mogelijkheid van variabiliteit van kleurpatronen accepteren.

Bij *Pardosa purbeckensis* vormde de beharing van het eerste paar poten een heel goed kenmerk, maar sedert de jaren '90 werd dit door sommigen geïnterpreteerd als een kenmerk ter onderscheiding van een variant binnen de soort *P. agrestis*. Nu is het dus weer een soortkenmerk.

Doorslaggevend bij het onderkennen van soortgrenzen blijkt nu de balts van de mannetjes te zijn, die door Alberto Chiarle, Torbjörn Kronestedt en Marco Isaia werd bestudeerd voor een grote groep van *Pardosa*-soorten (Chiarle et al. 2013). Belangrijke elementen van de balts van het mannetje zijn de opvallende bewegingen van de palpen en de voorpoten. Daarmee konden soortgrenzen worden bepaald die nu de morfologische verschillen tussen de soorten kunnen ondersteunen.

Nieuwe combinatie	Oude combinatie
LINYPHIIDAE <i>Styloctetor compar</i> (Westring, 1861)	<i>Styloctetor stativus</i> (Simon, 1881)
LYCOSIDAE <i>Pardosa purbeckensis</i> F.O. Pickard-Cambridge, 1895	<i>Pardosa agrestis purbeckensis</i> F.O. Pickard-Cambridge, 1895

LITERATUUR

- Breitling, R., M. Lemke, T. Bauer, M. Hohner, A. Grabolle & T. Blick 2015. Phantom spiders: notes on dubious spider species from Europe. – *Arachnologische Mitteilungen* 50: 65-80.
- Chiarle, A., T. Kronestedt & M. Isaia 2013. Courtship behavior in European species of the genus *Pardosa* (Araneae, Lycosidae). – *Journal of Arachnology* 41: 108-125.
- Nentwig W., T. Blick, D. Gloor, A. Hänggi & C. Kropf 2015. Araneae Spiders of Europe, Version 04.2015. – www.araneae.unibe.ch

PJvH

AANKONDIGINGEN: KOMENDE CONGRESSEN**2016 International Congress of Arachnology meeting in Golden, Colorado July 2-8, 2016**

Men kan zich al aanmelden: <http://arachnology.org/20th-ica-2016/pre-registration-form.html>

2017 – 30st European Arachnological Congress, Nottingham, UK

Tijdens het 29^e Europese congres in Brno afgelopen zomer werd het aanbod gedaan door Groot-Brittannië om in 2017 het volgende Europese congres te organiseren in Nottingham. Sara Goodacre heeft de organisatie op zich genomen. Dat wordt dan het 30^e congres van de European Society of Arachnology. De aankondiging staat al op de internet site van de European Society of Arachnology - <http://www.european-arachnology.org/society/news.shtml>).

BESCHIKBAARHEID VAN NEDERLANDSE EN EUROPESE VERSPREIDINGSGEGEVENS VAN SPINNEN**Availability of data on the distribution of spiders in the Netherlands and Europe.**

The availability on the internet of data on the distribution of spiders in the Netherlands is outlined. The catalogue of the spiders in the Netherlands is regularly updated on the website of the European Invertebrate Survey – Nederland <http://www.eis-nederland.nl/werkgroepen/spinachtigen/spinnen> at the end followed by an overview of their distributions over the provinces. Earlier issues of SPINED are now also available on that same site on the internet.

The latest updated version of the spiders of Fauna Europaea is placed on the website of the European Society of Arachnology <http://www.european-arachnology.org/reports/fauna.shtml>

In de Catalogus van de Nederlandse spinnen zijn alle gepubliceerde verspreidingsgegevens opgenomen. Publicaties die over andere onderwerpen gaan en waar wel soorten spinnen worden genoemd maar geen vindplaatsen zijn vermeld zijn weggelaten. De meest recente nomenclatuur is toegepast, maar de eerder gebruikte naam is steeds vermeld onder de nieuwe naam, wat het zoeken vergemakkelijkt. De oudere opgaven zijn natuurlijk onder de toen gebruikte namen te vinden, zoals dat in een catalogus gebruikelijk is.

In de tabel met de “Verspreiding van de spinnen van Nederland over de provincies” – vroeger een apart document, maar nu aan het eind van de catalogus geplaatst – krijgt men snel een overzicht van in welke provincies een soort voorkomt. De nieuwe en oude namen zijn beide opgenomen. De tabel biedt beperkt inzicht in de zoogeografische verspreiding in ons land, maar is niet volledig. Het gaat immers om gepubliceerde gegevens en voor sommige provincies zijn helaas weinig gegevens in druk verschenen. De catalogus is te raadplegen via de website van EIS-Nederland: <http://www.eis-nederland.nl/werkgroepen/spinachtigen/spinnen> Deze gegevens dienen ook als basis voor Het Nederlands Soortenregister, dat is te vinden op <http://www.nederlandsesoorten.nl>

De database van Fauna Europaea is op twee plaatsen te raadplegen. Op de officiële website van Fauna Europaea (<http://www.faunaeur.org/>) is de originele spreadsheet niet te zien, omdat deze als matrix verborgen is achter de zoekpagina's. Deze officiële site biedt wel de mogelijkheid om per soort een verspreidingskaartje te raadplegen. De originele spreadsheet is wel te vinden op de website van de European Society of Arachnology (ESA) <http://www.european-arachnology.org/reports/fauna.shtml> onder “Links” en vervolgens onder “European Spiders”. Daar is nu Versie 2015.2te raadplegen.

Sinds kort zijn alle afleveringen van SPINED te vinden op de website van EIS-Nederland –

<http://www.eis-nederland.nl/werkgroepen/spinachtigen/spinnen>

PJvH

AVAILABILITY OF *SPINED* ON THE INTERNET

Earlier issues of the newsletter *SPINED* are now available as pdf on the internet (<http://www.eis-nederland.nl/spinnen.html>). If you are interested in receiving the journal please send a message to the editor (helsdingen@naturalis.nl) and you will then receive future issues by e-mail.

If you want to contribute articles, features or news in the field of spiders to the newsletter, please contact the editor. Contributions may deal with all possible topics on spiders, such as taxonomy, behavior, ecology etcetera.

Verschijningsdatum: 20 december 2015

Nieuwsbrief SPINED/Spinnenwerkgroep Nederland
ISSN 0926-0781
Samenstelling en correspondentie: P.J. van Helsdingen
European Invertebrate Survey – Nederland
Darwinweg 2, Leiden, Nederland
Postbus 9517, NL 2300 RA Leiden, Nederland
Tel. *31 (0)6 51058720
E-mail: helsdingen@naturalis.nl